

Latvijas Republikas
Uzņēmumu reģistrs

PUBLISKAIS
GADA
PĀRSKATS

**Uzņēmumu reģistrs
transformācijas
procesā**

2023

Priekšvārds

Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistram (turpmāk tekstā – Reģistrs)¹ 2023. gads bija izaicinājumu pilns – neraugoties uz to, ka gada vidū pēc diviem amatā nostrādātiem termiņiem darba attiecības ar iestādi izbeidza iestādes vadītājs (galvenais valsts notārs) un iestādes vadītāja pienākumus pildīja galvenā valsts notāra vietnieks juridiskajos jautājumos, Reģistrs 2023. gadā turpināja virzīt 2022. gadā uzsāktos digitālās transformācijas un lomas maiņas procesus, pateicoties saliedētai vadības komandai un iesaistītiem darbiniekiem.

Digitālā transformācija izriet no Reģistra stratēģijas. Savukārt iestādes lomas maiņu, kas sākās 2022. gadā, sekmē ārējie faktori, kuru ietekmē Reģistrs transformējas no iestādes, kas reģistrē aktuālo informāciju par uzņēmējdarbības vides spēlētājiem, uz uzņēmējdarbības vides skatlogu, kurā iespējams iepazīties ar drošas un caurspīdīgas vides nodrošināšanai nepieciešamo informāciju.

2023. gadā Reģistrs nostiprina savu datu devēja pozīciju – ierakstu un dokumentu izsludināšana Reģistra informācijas tīmekļvietnē, datu par patiesajiem labuma guvējiem publiskās pieejamības saglabāšana, jaunu tematisko datu kopu nodošana Eiropas biznesa reģistru informācijas apmaiņas sistēmās (BRIS, BORIS), Reģistra inovācijas – datu analītikas nostiprināšana normatīvajos aktos, paplašinot analītikas lauku.

Ņemot vērā, ka iestādes digitālā transformācija notiek, nepārtraucot informācijas reģistrēšanas un informācijas pieejamības pakalpojumu nodrošināšanu nacionālā un starptautiskā mērogā, paralēli veicot pielāgojumus IT sistēmās jaunu normatīvo aktu prasību ieviešanai abās – informācijas reģistrācijas un informācijas pieejamības nodrošināšanas – jomās, un paplašinās regulējuma jomas, kas skar Uzņēmumu reģistra darbību, iesāktā digitālā transformācija piedzīvo arvien jaunus izaicinājumus.

Digitālā transformācija Reģistrā sākās 2022. gadā, balstoties uz iestādes stratēģiju 2022.–2026. gadam. Tā paredz noslēgt 2017. gadā uzsākto pāreju no nacionāla līmeņa iestādes, kas klientus apkalpo klātienē, pieņemot vai izsniedzot dokumentus papīra formātā, uz starptautisku digitālu iestādi, kas klientus apkalpo attālināti, nodrošinot e-pakalpojumus digitālajā vidē, tostarp attīstot pašapkalpošanās e-pakalpojumu portfeli. Stratēģijas “sirds” ir esošo, pagājušā gadsimta deviņdesmitajos gados būvēto IT sistēmu nomaīņa, nepārtraucot reģistrācijas un informācijas pieejamības pakalpojumu nodrošināšanu, uz mūsdienīgiem IT risinājumiem. Ņemot vērā, ka 2012. gadā būvētā reģistrācijas e-pakalpojuma tehnoloģiskie risinājumi bija novecojuši un mūsdienīgas e-vides prasībām neatbilstoši, nepieciešami mūsdienīgi IT risinājumi, lai nodrošinātu IT sistēmu darbības nepārtrauktību jeb pakalpojumu pieejamību un veidotu jaunus klientorientētus e-pakalpojumus, tostarp transformācijā ietverot iekšējo procesu efektivizāciju, juridisko procedūru vienkāršošanu un līdz ar to administratīvā sloga mazināšanu Reģistra klientiem nacionāli un starptautiski, atbilstoši Reģistra darbības moto – “datus uzraugām, klientus konsultējam”.

Iestādes digitālā transformācija skar organizāciju visos – pakalpojumu, procesu un darbinieku – līmeņos, nosakot secīgas izmaiņas vairāku gadu garumā. Darbu pie stratēģijas ieviešanas Reģistrs sāka jau 2021. gadā. Pirmais stratēģijas ieviešanas solis bija jaunas IT sistēmas būvniecības uzsākšana un normatīvo aktu izvērtēšana, negaidot stratēģijas apstiprināšanu. Veiktie priekšdarbi ļāva jau 2022. gadā klientiem lietošanai

¹ Uzņēmumu reģistrs ir [patstāvīga valsts iestāde](#), kas uztur publiskus reģistrus, glabājot un nodrošinot piekļuvi informācijai par visām juridiskajām personām Latvijā (uzņēmumi, nevalstiskās organizācijas, publiskā sektora iestādes) un dažādiem juridiskiem faktiem (maksātnespēja, laulību līgumi, komercķīlas), lai nodrošinātu drošu darījumu vidi valstī. Iestādes politiku nosaka Tieslietu ministrija. Tieslietu ministrija neietekmē Uzņēmumu reģistra funkciju izpildi – lēmumus pieņemt Reģistra valsts notāri, un viņu lēmumu apstrīdēšanas iesniegumus izskata Reģistra galvenais valsts notārs.

beta versijā nodot jauno pakalpojumu portālu reģistrs.ur.gov.lv, kas kļuva par pirmo publiski redzamo soli iestādes digitālajā transformācijā, atbilstoši stratēģijai.

2023. gadā Reģistrs noslēdza pāreju no agrākā reģistrācijas e-pakalpojuma, kas atradās vietnē latvija.gov.lv, uz jauno reģistrācijas pakalpojumu [Reģistra pakalpojumu portālā](#). Tajā šobrīd pieejami tikai reģistrācijas pakalpojumi, kuru funkcionālā pilnveide turpinās. Plānots, ka nākotnē pakalpojumu portāls tiks papildināts ar lielāku skaitu pakalpojumu.

Atbilstoši Reģistra stratēģijai iestāde transformējas ne tikai tehnoloģiski. Viena no transformācijas šķautnēm ir arī pāreja no nacionāla līmeņa iestādes, kas apkalpo klientus Latvijā, uz starptautisku iestādi, kas, pirmām kārtām, visus Eiropas Savienības (turpmāk – ES) rezidentus apkalpo pēc vienotiem ES standartiem, otrām kārtām, spēj apkalpot arī ES nerezidentus. Atbilstoši šiem standartiem tika veidots arī pakalpojumu portāls. Vienotais ES standarts izriet no vairākiem Eiropas līmeņa juridiskajiem tvērumiem, piemēram, Vienotās digitālās vārtejas regulas, Pakalpojumu direktīvas, Elektroniskās identifikācijas un uzticamības pakalpojumu regulas (eIDAS regulas), tostarp arī paredzot Reģistram pienākumu izmantot Latvijā jau izstrādātus koplietošanas risinājumus klientu – Latvijas rezidentu un klientu – ES rezidentu apkalpošanai, piemēram, e-parakstīšanai un eIDAS autentifikācijai izmantot jau Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas (VARAM) pārraudzībā radītos IT risinājumus. Reģistra pakalpojumu faktiskā pārrobežu pieejamība un ieguvums klientiem – Latvijas nerezidentiem būs atkarīgs no ES dalībvalstu gatavības ieviest Eiropas līmeņa regulējumu nacionālos līmeņos juridiski un tehniski. Tostarp operatīvi aktualizēt izmaiņas koplietošanas risinājumos, kas ļauj vienas ES valsts rezidentam saņemt pakalpojumu citā ES valstī kā ES rezidentam, balstoties uz vienoto ES standartu un centralizētajiem koplietošanas risinājumiem.

2023. gadā veiktais klientu apmierinātības monitorings liecina, ka iestāde transformējas kopsolī ar klientiem, un klienti pakalpojumu portālu vērtē pozitīvi: [80% klientu pakalpojumu portālu vērtēja kā labu](#), tostarp 65% – kā ļoti labu, piešķirot piecu zvaigžņu vērtējumu. 2023. gadā jau 92% reģistrāciju tika pieteiktas elektroniski, salīdzinājumam – 2022. gadā bija 89%, kas apliecina, ka klientu paradumi mainās, un Reģistra darbiniekiem neatlaidīgi nodrošinot klientiem nepieciešamās konsultācijas notiek virzība uz stratēģijā noteikto rādījumu sasniegšanu – 100% digitāli.

2023. gadā turpinājās Reģistra lomas maiņa. Īstenojot globālo cīņu pret naudas atmazgāšanu, starpvaldību organizācija [Finanšu darījumu darba grupa \(FATF\)](#) uzsvēra reģistru iestāžu jauno lomu. Tās līdz ar informācijas par patiesajiem labuma guvējiem uzkrāšanu no datu reģistrētājām kļuva par noziedzumu atklāšanas un novēršanas sistēmas sastāvdaļu piedāvājot datu pieejamību un datu aktualitāti 3A zīmē, jeb akurāti (pareizi), adekvāti (atbilst reālajai situācijai) un aktuāli (jaunākā informācija) dati. Reģistra lomas maiņa Latvijā sākās 2022. gadā, kā naudas atmazgāšanas novēršanas tā starptautisko un nacionālo sankciju ieviešanas un valsts drošības kontekstā.

Krievijas 2022. gada 24. februārī sāktais neprovocētais, netaisnais un apzinātais pilna mēroga agresijas karš pret Ukrainu sekmēja sabiedrības pieprasījumu pēc datiem, un novērtējums jeb uzticēšanās Reģistra datiem iezīmēja Reģistra lomas maiņu. No iestādes, kas fiksē juridisko personu reģistros aktuālos datus par juridisko personu juridisko statusu un fiziskajām personām, kas darbojas to vārdā, Reģistrs kļuva par iestādi, kas papildus piedāvā arī vērtējamu, risku pārvaldībā izmantojamu informāciju atbilstoši sabiedrības, valsts drošības vajadzībām.

Turklāt pieprasījums bija ne tikai pēc datiem, kas ir reģistros reģistrēti un brīvi pieejami, bet arī pēc inovācijas – datu analītikas, jeb ar kurām Latvijā reģistrētām juridiskajām personām ir saistītas ES sankciju sarakstos iekļautās fiziskās personas un līdz ar to uz kuru juridisko personu aktīviem (manta, nauda), darījumiem sankcijas attiecināmas. Reģistrs prasīto analītiku varēja veiksmīgi īstenot, ņemot vērā iepriekšējo gadu reformas Reģistrā - juridisko personu faktisko īpašnieku jeb patieso labuma guvēju un personu ar kuru

starpniecību tās īsteno kontroli juridiskajā personā, tajā skaitā pārrobežu līmenī, reģistrāciju, balstoties uz dokumentāriem apstiprinājumiem.

2023. gadā ar grozījumiem likumā “Par Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistru” [datu analītika tika nostiprināta Reģistra funkcijās sankciju jomās](#), turklāt analītikas lauku no ES sankcijām paplašinot arī ar Ziemeļatlantijas līguma organizācijas dalībvalstu sankcijām. Tā rezultātā gada beigās Reģistrā tika izveidota jauna struktūrvienība – Analītikas nodaļa, kuras jaunie pienākumi ietvar izaicinājumu uzņemšanos ar datu kvalitātes nodrošināšanu 3A zīmē.

Iestādes digitālā transformācija un lomas maiņa, kas ietver iestādes procesu un pakalpojumu attīstību, nav iespējama bez cilvēkiem, jo cilvēki būs tie, kas pārmaiņu rezultātā nodrošinās nepieciešamo iznākumu. 2021. gadā Reģistrs stratēģijā formulēja, ka attālinātais darbs pēc izvēles ir iestādes “jaunais normāli”, lai, ņemot vērā kopējo nodarbināto atalgojumam piešķirto nepietiekamo budžetu un kritiski zemās nodarbināto algas, kas bija otras zemākās publiskajā sektorā aiz Sporta muzeja, radītu inovāciju nodarbināto motivēšanas jomā. Nodarbinātie attālinātā darba iespējas labprāt izmanto, un 2023. gadā attālinātais ir stabili kļuvis par vairs nevis “jaunais normāli”, bet “vienkārši normāli”. 2023. gadā, ņemot vērā valsts pārvaldē kopumā uzsāktu atalgojuma reformu, atalgojumu iestādes nodarbinātajiem bija iespējams palielināt, tādējādi novēršot 2022. gada krīzi, kad Reģistrs nonāca pie secinājuma, ka iekšējā iestādes finanšu un intelekta kapacitāte un personāla iniciatīva tuvojas pilnīgam izsīkumam un izdegšanai un, nespējot konkurēt darbaspēka tirgū, jāsastopas ar kvalitatīvu ekspertu trūkumu. Arī 2023. gadā, ņemot vērā kopējo nodarbināto atalgojumam piešķirto nepietiekamo budžetu, neizdevās sasniegt Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likumā noteikto vēlamu mēnešalgas līmeni (skalās viduspunkts). Tādējādi 2022. gadā apzinātie riski arī 2023. gadā saglabājās augsti.

Galvenā valsts notāra p.i.

Sandis Karelis

Dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu

Saturs

Priekšvārds.....	2
1. Iestādes darbības rezultāti.....	6
1.1. Klienti: transformējas klientu atbalsts.....	6
1.2. Informācijas pieejamība: nostiprinās Reģistra skatloga loma.....	10
1.3. Digitalizācija: transformācijas procesā.....	14
1.4. Uzņēmējdarbības reģistri: jau 93% komersantu iesniedz digitāli.....	19
1.5. Organizāciju reģistri: jau 63% klientu mainījuši paradumus.....	22
1.6. Līgumu reģistri: 100% digitāls komerčķīļu reģistrs.....	24
1.7. Datu aktualitātes nodrošināšana: jauni izaicinājumi.....	25
1.8. Maksātspējas reģistrs: 98% klientu izvēlas e-vidi.....	30
1.9. Publiskā sektora iestādes: 100% digitāla pašapkalpošanās.....	31
1.10. Skaitļi Uzņēmumu reģistrā 2023.....	32
2. Budžeta informācija.....	33
2.1. Finansējums un tā izlietojums.....	33
2.2. Bilance.....	33
3. Personāls.....	34
3.1. Personāla apmierinātība ar attālināto darbu.....	36
3.2. Statistika par personālu.....	38
3.3. Nodarbināto sadalījums pa vecuma grupām.....	39
3.4. Reģistrā nodarbinātā profils 2023. gadā.....	40
4. Komunikācija ar sabiedrību.....	41
4.1. Stratēģiskā komunikācija.....	41
4.2. Starptautiskā komunikācija.....	41
4.3. Klientu komunikācija.....	42
4.4. Darba devēja tēls.....	44
4.5. Iesaiste valsts pārvaldes īstenotajos projektos.....	45
4.6. Mediju komunikācija.....	45

1. Iestādes darbības rezultāti

Reģistrs 2023. gadā strādāja pie iepriekš noteikto prioritāšu realizācijas.

1.1. Klienti: transformējas klientu atbalsts

Iestādes digitālā transformācija, kas Reģistrā sākās 2022. gadā, skar organizāciju visos – pakalpojumu, procesu un darbinieku – līmeņos, nosakot secīgas izmaiņas vairāku gadu garumā. Ņemot vērā, ka Reģistra digitālā transformācija paredz pāreju uz tikai digitāliem pakalpojumiem, arī klientu atbalsts tiek nodrošināts tikai attālināti. Tikai attālināts klientu atbalsts Reģistrā tiek nodrošināts jau kopš 2020. gada, kad slimība Covid-19 veicināja pāreju uz tikai attālinātu pakalpojumu sniegšanu, kas, savukārt, jau 2018. gadā tika noteikts kā iestādes stratēģiskais mērķis.

2023. gadā iestādes digitālā transformācija sākās arī klientu atbalsta jomā.

No vienas puses, saturiski, 2023. gadā Reģistrs turpināja strādāt pie klientu apkalpošanas kultūras maiņas, balstoties uz [Klientu atbalsta standartu](#). Uzmanības fokusā bija klientu atbalsta kvalitātes uzlabošana, iedziļinoties klientu problemātikā un izslēdzot nevajadzīgu birokrātiju, kā arī aktuālas un noderīgas informācijas nodrošināšana Reģistra 24/7 pieejamajos informācijas resursos un atbalsta rīkos – e-pakalpojumos, tostarp jaunajā reģistrācijas pakalpojumā, pakalpojumu aprakstos 'pa soļiem' tīmekļvietnē. Telefonkonsultāciju kvalitātes uzlabošanai tika turpināts attīstīt divu līmeņu konsultācijas – pirmajā līmenī,

vienkāršākos gadījumos, atbildi klientam sniedz klientu apkalpošanas speciālists, otrajā līmenī, sarežģītākos gadījumos, klientu apkalpošanas speciālists savieno ar konsultējošo valsts notāru padziļinātas konsultācijas sniegšanai vai pats noskaidro un atzvana.

No otras puses, klientu atbalstā pieauga tehnoloģiskā ietekme. 2023. gada jūlijā Reģistrs noslēdza pāreju no agrākā reģistrācijas e-pakalpojuma, kas atradās vietnē latvija.gov.lv, uz jauno reģistrācijas pakalpojumu [Reģistra pakalpojumu portālā](#). Tajā šobrīd pieejami tikai reģistrācijas pakalpojumi, kuru funkcionālā pilnveide turpinās. Plānots, ka nākotnē pakalpojumu portāls tiks papildināts ar lielāku skaitu pakalpojumu.

Pakalpojumu portālā Reģistrs ieviesa jaunu pieeju klientu atbalstam – lai Reģistra darbinieki, sniedzot klientu atbalstu, klientiem varētu palīdzēt tehnoloģiski, portālā tika izbūvēta iekšējā darba vide (platforma) klientu atbalstam. Tas nozīmē, ka telefonkonsultācijas laikā Reģistra darbinieks var pieslēgties klienta darba vietai un sniegt praktisku atbalstu ‘pa soļiem’, kā arī iegūt informāciju – tūlītēju atgriezenisko saiti par to, ko klients nesaprot, kur kļūdās u.tml., ko savukārt nodot IT jomas kolēģiem pakalpojumu funkcionālajai un tehnoloģiskajai pilnveidei. Klienti arī [mērktiecīgi tika aicināti](#) izmantot zvanu centra konsultantu atbalstu.

Reģistra klienti ir ļoti dažādi - lielākās klientu grupas veido paši uzņēmēji (īpašnieks (dalībnieks) un valdes loceklis vienā personā), pieredzējuši juristi, kuri palīdz vietējiem un ārvalstu uzņēmējiem sarežģītākos, tostarp pārrobežu, gadījumos, biedrību vadītāji, kā arī valsts iestādes, kuras gan iesniedz informāciju reģistrācijai (publiskā sektora saraksts, aizliegumu reģistrēšana), gan arī saņem informāciju no Reģistra vestajiem reģistriem, un fiziskās personas – laulību līgumu slēdzēji, un līguma slēgšanā iesaistītie zvērīnātie notāri. Kā primāro mērķauditoriju Reģistrs ir izvirzījis uzņēmējus, tāpēc arī klientu apkalpošanas mērķis – pilnveidot pakalpojumus, konsultēt klientus, uzraudzīt datus un kļūt tikpat inovatīviem un elastīgiem kā Reģistra klienti.

Sākot veidot portālu, tika ņemtas vērā klientu aptaujas². Tās vairāku gadu garumā atklāja, ka organizācijas un indivīdi, kas citu personu vietā veic reģistrāciju Reģistrā, veido ap 10-15% no visiem klientiem. Aptuveni 5-10% ir brīvprātīgie palīgi – radi, draugi u.tml., piemēram, dēls, kurš palīdz tēvam, grāmatvedis, kurš palīdz kaimiņam u.tml. Savukārt lielākā daļa – ap 80% – klientu ir gala lietotāji jeb klienti, kas Reģistra pakalpojumus lieto pašu vajadzībām – mazie uzņēmēji, nevalstisko organizāciju aktivisti u.tml.

Tāpēc tika pieņemts lēmums pakalpojumu veidot primāri tiem aptuveni 80% klientu, kas paši gatavo un iesniedz reģistrācijas dokumentus – lai cilvēks bez īpašām juridiskām zināšanām varētu pats sagatavot dokumentus un digitālā veidā ērti tos iesniegt valsts iestādei. Savukārt, domājot par ārpakalpojumu sniedzējiem, kas Reģistrā iesniedz dokumentus citu personu vārdā, tika izveidota iespēja nosūtīt parakstīšanas un maksāšanas saiti trešajai personai.

Portāla veidols tapa, ņemot vērā vairāku gadu garumā klientu aptaujās un sūdzībās pausto: klienti asi norādīja uz nepieciešamību veikt apmaksu pašā portālā/pakalpojumā – līdzīgi kā tas mūsdienīgi notiek biznesa vides e-pakalpojumos; parakstīt dokumentu tiešsaistē un atteikties no pieteikumu veidlapām. Pirmos divus punktus Reģistrs ir īstenojis 2023. gadā, pie trešā vēl strādā.

Ņemot vērā klientu viedokli aptaujās un atsauksmēs, Reģistrs portāla veidošanā iesaistīja arī lietojamības ekspertu un sabiedrības pārstāvjus. Uzsākot darbu pie izstrādes un veidojot skices, Reģistrs aicināja brīvprātīgos, tostarp nevalstiskās organizācijas un asociācijas paust savu viedokli un vajadzības. Jau izstrādājot portālu, Reģistram izdevās apvienot dažus desmitus aktīvu personu, kuras jau kā testētāji sniedza atgriezenisko saiti un “ar svaigu aci” virzīja Reģistru uz klientiem draudzīgāku veidolu.

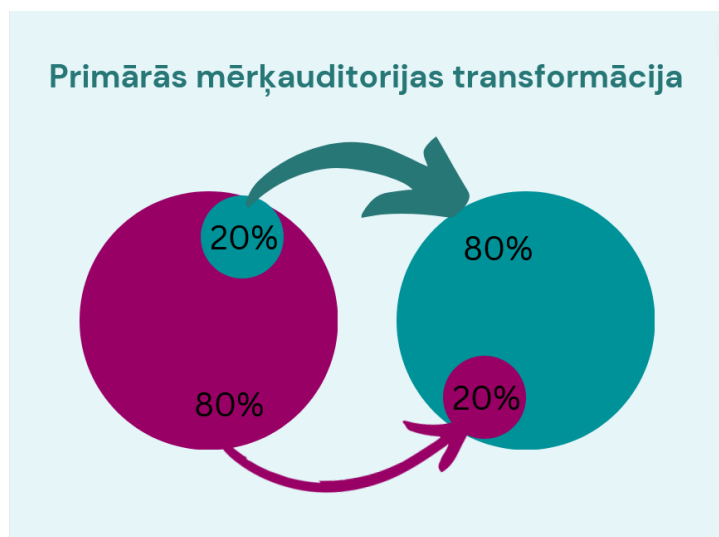
² Klientu aptauja. Uzņēmumu reģistrs: 10.09.2017.-20.10.2017., 01.03.2019.-31.03.2019.

Paralēli Reģistrs sadarbībā ar politikas veidotājiem strādā pie ilgtspējīga digitālā regulējuma likumos noteikto datu savākšanai strukturētā veidā, jo šobrīd Reģistrs ved un uztur 14 reģistrus – katram no tiem ir savs juridiskais regulējums un atšķirīgas prasības attiecībā uz reģistros ierakstāmo informāciju, kas savukārt apgrūrina vienas, unificētas pakalpojuma formas izveidi reģistros ierakstāmo datu ievākšanai no klientiem.

2023. gadā klienti pakalpojumu portālu, kurš joprojām tiek pilnveidots, novērtēja pozitīvi – [80% klientu pakalpojumu portālu vērtēja kā labu](#), tostarp 65% – kā ļoti labu, piešķirot piecu zvaigžņu vērtējumu. Daļa no tiem klientiem, kas portālu vērtēja kā vidēju vai sliktu, norādīja uz pakalpojumu juridisko sarežģītību, daļa kritizēja vēl nepieciešamību reģistrācijas pieteikumu iesniegt, izmantojot veidlapu.

Neapmierinātību par pakalpojumu portālu pauda atsevišķi juridisko pakalpojumu sniedzēji – fiziskas un juridiskas personas, kas klienta vārdā gatavo un iesniedz dokumentus reģistrācijai Reģistrā, kā arī atsevišķi lielo uzņēmumu juristi. Kritikas iemesls bija tiešsaistes maksājums. Reģistrs juridisko pakalpojumu sniedzējiem organizēja semināru, kurā praktiski parādīja, kā pārstāvjiem, kas darbojas klienta vārdā, izveidot un nosūtīt parakstīšanas un maksāšanas saiti klientam, sev vai trešajai personai, piemēram, ārpalpojuma grāmatvedim. Tomēr juristi norādīja, ka tas rada neērtības, ņemot vērā ārpalpojuma sniedzēja sadarbības principus ar klientu vai organizācijas iekšējos procesus, un tā vietā vēlas atjaunot agrāko samaksas iespēju ārpus portāla.

Reģistrs tiešsaistes maksāšanas kārtību neplāno mainīt. Maksāšana tiešsaistē ir viens no pamatelementiem, lai nākotnē varētu ieviest pilnībā digitālus pakalpojumus, tostarp automatizētu reģistrāciju, un tādējādi, saskaņā ar iestādes stratēģiju 2022-2026, nodrošināt Reģistra [pakalpojumu pieejamību](#) visiem Eiropas iedzīvotājiem atbilstoši Latvijas un Eiropas Savienības attīstības plānošanas dokumentiem. Turklāt lielākā daļa klientu maksāšanu tiešsaistē prasīja pirms portāla izveides un tagad vērtēja pozitīvi. Ja tiktu atjaunots maksājums ārpus sistēmas, tas nozīmētu atteikšanos no stratēģijā definētā mērķa ieviest pilnībā digitālu pakalpojuma, kuru nodrošina sistēmas un kurā iespējams identificēt lietotāju/maksātāju, un divu paralēlu iekšējo procesu uzturēšanu – vienu digitāliem tiešsaistes pakalpojumiem, otru – elektroniskiem pakalpojumiem, kurus organizē cilvēks manuāli.

Reģistrācijas e-pakalpojums ir populārākais reģistrācijas pieteikumu iesniegšanas kanāls – to 2023. gadā izmantoja 59% klientu, otra lielākā klientu grupa – 32% – reģistrācijas pieteikumu iesniegšanai izmanto e-pastu, jo šiem pakalpojumiem vēl e-pakalpojums nav izbūvēts. Papīrā Reģistrs saņem tikai 9% reģistrācijas pieteikumu. Tādējādi pakalpojumu portāla attīstība, no vienas puses, un klientu izvēle, no otras puses, transformē arī klientu atbalstu.

Agrāk, pirms pakalpojumu portāla izveides, Reģistra oficiālā tīmekļvietne ur.gov.lv bija galvenais informatīvais kanāls, jo tajā bija pieejami pakalpojumu apraksti 'pa soliem', kā arī strādāja virtuālais asistents UNA (uzņēmēju nākotnes atbalsts), kas gan sniedza konsultācijas, gan palīdzēja nepieciešamo informāciju vietnē ātri atrast. 2023. gadā abas vietnes – oficiālā tīmekļvietne un pakalpojumu portāls – darbojās paralēli. Plānots, ka nākotnē klientu atbalsts tiks nodrošināts pakalpojumu portālā, savukārt iestādes oficiālajā tīmekļvietnē būs pieejama vizītkartes informācija par iestādi un par pakalpojumiem – tikai pamatinformācija.

2023. gada vasarā UNA darbība Reģistra tīmekļvietnē tika apturēta – ņemot vērā klientu konsultantu noslodzi konsultācijās par grozījumiem Komerclikumā (izmaiņas reorganizācijā, akciju sabiedrību reforma, ierakstu izsludināšana), kas stājās spēkā 01.06.2023. un 01.07.2023., un klientu atbalstu jaunajā pakalpojumu portālā, klientu konsultanti – UNA treneri tika novirzīti tradicionālajai klientu konsultēšanai pa telefonu.

Uz pakalpojumu portālu 2023. gadā UNA vēl netika pārcelta: lai gan 2022. gadā tika plānots, ka 2023. gadā UNA tiks pārcelta no darba iestādes oficiālajā tīmekļvietnē uz darbu pakalpojumu portālā, digitālās transformācijas procesā tika secināts, ka nepieciešamais mākslīgā intelekta atbalsts pakalpojuma vietnē un satura vietnē ir atšķirīgs, kā rezultātā nepieciešama arī UNA kā Latvijas pirmā virtuālā asistenta valsts pārvaldē – kontrolēta mākslīgā intelekta pakalpojums Reģistra klientiem un nodarbinātajiem – pārskatīšana klientu atbalstam pakalpojumu portālā, attiecīgi meklējot efektīvāko mākslīgā intelekta sniegto iespēju pielietojamību.

Ņemot vērā, ka Reģistra klientiem ir atšķirīgas e-prasmes un digitālā pieredze, arī 2023. gadā konsultanti sniedza konsultācijas par e-vides jautājumiem – par e-adresi, Latvijas un ārvalstu e-parakstiem, e-atvasinājumu veidošanu un citiem ar e-vidi saistītiem jautājumiem, kuri, lai gan nav Reģistra tiešās kompetences jautājumi, klientiem kļūst aktuāli, saņemot Reģistra pakalpojumus e-vidē, kā arī par reģistrācijas pakalpojumiem Reģistra pakalpojumu portālā. Konsultācijas tika sniegtas arī par visiem citiem Reģistra kompetences jautājumiem, tostarp jaunumiem, kas izriet no grozījumiem Komerclikumā (stājās spēkā 01.06.2023. un 01.07.2023) – par reorganizāciju, akciju reformu, ierakstu izsludināšanu.

Ņemot vērā, ka 2023. gadā bija gan daudz jaunumu – apjomīgas izmaiņas normatīvo aktu regulējumā, pāreja no agrākā reģistrācijas e-pakalpojuma vietnē latvija.gov.lv uz jauno pakalpojumu portālu, gan notika darbs pie konsultāciju kvalitātes uzlabošanas – klientu apkalpošanas speciālisti un konsultējošie valsts notāri strādāja ne tikai ar ienākošajiem zvaniem, bet pēc informācijas precizēšanas atzvanīja klientiem un sniedza pilnīgu konsultāciju, pieauga kopējais sarunu ilgums – no vidēji 200 stundām mēnesī 2022. gadā līdz vidēji 300 stundām mēnesī 2023. gadā, kā rezultātā mazliet samazinājās atbildēto ("pacelto") zvanu statistika. Tas gan nenozīmē, ka kāds klients palika bez atbalsta – tikai norāda uz reakcijas ātrumu.

Atbildēto zvanu skaits

2022 95% ↑ 1%

2023 93% ↓ 2%

Zvani joprojām ir galvenais saziņas kanāls tiešajām klientu konsultācijām – 91% no ienākošo konsultāciju skaita.

Prioritātes 2024. gadā:

Ņemot vērā, ka UNA – kā kontrolēts mākslīgais intelekts un kā pirmais virtuālais asistents valsts pārvaldē – Reģistrā, satura vietnē, sāka strādāt 2018. gadā, plānota mākslīgā intelekta lomas Reģistra klientu atbalstam pakalpojuma vietnē pārskatīšana. Plānota iestādes oficiālās tīmekļvietnes www.ur.gov.lv pārcelšana uz valsts un pašvaldību iestāžu tīmekļvietņu vienoto platformu, tostarp turpinot darbu pie analīzes, kura tīmekļvietnē

– pakalpojumu portāls vai iestādes oficiālā tīmekļvietne, ir piemērotākā vieta pakalpojumu aprakstu izvietojumam un kādiem tiem jāizskatās.

1.2. Informācijas pieejamība: nostiprinās Reģistra skatloga loma

Reģistros reģistrētās informācijas pieejamības nodrošināšana ir Reģistra viens no pamatpienākumiem. Sākotnēji informācijas pieejamība tika nodrošināta tikai papīra izziņu un dokumentu kopiju veidā. Vēlākos gados Reģistra informācijas pieejamību e-vidē kā Reģistra informācijas atkalizmantotājs nodrošināja iestādes sadarbības partneris, nodrošinot arī Reģistra procesiem nepieciešamās IT sistēmas darbību. Vēlāk Reģistrs iestādes IT sistēmas pārņēma valsts pārziņā, un par Reģistra informācijas atkalizmantotājiem kļuva vairāki komersanti, kas informāciju no Reģistra pirka kā lielapjoma datus un pēc tam veidoja savus pievienotās vērtības maksas pakalpojumus e-vidē.

Kopš 2020. gada Reģistrs informācijas pieejamību e-vidē nodrošina patstāvīgi. Pārmaiņas bija saistītas ar diviem pamatiemesliem. Pirmkārt, Digitalizācijas direktīva prasīja, lai pati reģistra iestāde kļūst par reģistros ierakstītās informācijas izsludinātāju juridiskā nozīmē³, kā arī nodrošina savu IT sistēmu sasaisti ar citām Eiropas Savienības (turpmāk – ES) valstu biznesa reģistru iestādēm vienotajā ES platformā informācijas apmaiņai starp iestādēm birokrātiskā sloga mazināšanai klientiem. Otrkārt, Reģistra pienākums nodrošināt caurspīdīgu uzņēmējdarbības vidi Latvijā un Eiropā, kā reģistrējot datus 3A (akurāti, aktuāli, adekvāti) zīmē, tā nodrošinot datu pārrobežu pieejamību naudas atmazgāšanas novēršanai u.c.

Tā rezultātā Reģistrs informāciju nodrošina brīvpieejā vairākos veidos nacionālā un starptautiskā līmenī, transformējot vecos un attīstot jaunus informācijas izplatīšanas un pieejamības nodrošināšanas kanālus, atbilstoši Latvijas digitālās transformācijas pamatnostādņem un ES vienotajam regulējumam.

2023. gadā notika vairāki būtiski notikumi – informācijas pieejamības Latvijā un Eiropā un inovācijas – datu analītikas jomās, kas stiprināja Reģistra lomas maiņu. No iestādes, kas fiksē juridisko personu reģistros aktuālos datus par juridisko personu juridisko statusu un fiziskajām personām, kas darbojas to vārdā, Reģistrs kļuva par iestādi, kas papildus piedāvā arī vērtējamu, risku pārvaldībā izmantojamu informāciju atbilstoši sabiedrības, valsts drošības vajadzībām pēc “atvērto datu” principiem.

Īstenojot globālo cīņu pret naudas atmazgāšanu, starpvaldību organizācija Finanšu darījumu darba grupa (FATF) uzsvēra reģistru iestāžu jauno lomu. Tās līdz ar informācijas par patiesajiem labuma guvējiem uzkrāšanu no datu reģistrētājām kļuva par noziegumu atklāšanas un novēršanas sistēmas sastāvdaļu, piedāvājot datu pieejamību un datu aktualitāti 3A zīmē, jeb akurāti (pareizi), adekvāti (atbilst reālajai situācijai) un aktuāli (jaunākā informācija) dati. Reģistra lomas maiņa Latvijā sākās 2022. gadā, kā naudas atmazgāšanas novēršanas tā starptautisko un nacionālo sankciju ieviešanas un valsts drošības kontekstā. To 2022. gadā Krievijas kara Ukrainā ēnā sekmēja sabiedrības pieprasījums pēc Reģistra datiem, turklāt ne tikai pēc datiem, kas ir reģistros reģistrēti un brīvi pieejami, bet arī pēc inovācijas – datu analītikas, jeb ar kurām Latvijā reģistrētām juridiskajām personām ir saistītas ES sankciju sarakstos iekļautās fiziskās personas un līdz ar to uz kuru juridisko personu aktīviem (manta, nauda), darījumiem sankcijas attiecināmas. Reģistrā - juridisko personu faktisko īpašnieku jeb patieso labuma guvēju un personu ar kuru starpniecību tās īsteno

³ Līdz 2022. gadam informācijas izsludināšanu juridiskā nozīmē nodrošināja Latvijas Republikas oficiālais izdevums “Latvijas Vēstnesis”

kontroli juridiskajā personā, tajā skaitā pārrobežu līmenī, reģistrāciju, balstoties uz dokumentāriem apstiprinājumiem.

2023. gada 12. oktobrī spēkā stājās grozījumi likumā “Par Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistru”, [nostiprinot Reģistra funkcijas sankciju jomā](#). Likumā tika nostiprināta Reģistra inovācija – datu analītika pilnvērtīgai nacionālo un starptautisko sankciju, tas ir, ES sankciju, kas noteiktas saistībā ar Krievijas iebrukumu Ukrainā, un Ziemeļatlantijas līguma organizācijas dalībvalstu noteikto sankciju ieviešanai. Atbilstoši normatīvo aktu regulējumam, ziņas par sankcijām pakļautajiem tiesību subjektiem, tas ir, fiziskajām un juridiskajām personām un ar tām saistītajām personām, kļūva publiski pieejamas – brīvpieejā ikvienam interesentam bez ierobežojumiem – Reģistra tīmekļvietnē, lai kā palīdzīgs instruments kalpotu ikvienam ekonomiskās aprites dalībniekam, tostarp arī publiskā sektora iestādēm, veicot publiskos iepirkumus.

2023. gadā [dati par noteiktajām sankcijām](#) kļūva pieejami Reģistra tīmekļvietnē saraksta veidā *Excel* formātā, kas vienlaikus nodrošina iespēju to izmantot atvērto datu veidā. Jauna Reģistra informācijas sistēmas funkcionalitāte, kas ļaus atspoguļot reģistrētās ziņas atzīmju veidā pie Reģistra vestajos reģistros reģistrētajiem tiesību subjektiem būs pieejama līdz 2025. gada jūnijam, atbilstoši iestādes IT sistēmu modernizācijas soļiem, kļūs pieejama Reģistra informācijas tīmekļvietnē info.ur.gov.lv

Datu analītikas veikšanai tika rasti papildus līdzekļi IT sistēmu resursa stiprināšanai un cilvēkresursiem, jo darbs prasa ļoti augstu atbildību – balstoties uz Reģistra informāciju, citas personas pieņem lēmumus, kas ietekmē piekļuvi īpašumiem, līdzekļiem un tamlīdzīgi.

2023. gada aprīlī Tieslietu ministrija lēma, ka Latvijā arī turpmāk informācija par patiesajiem labuma guvējiem būs publiski pieejama. Resp., 2022. gada nogalē [ES tiesa 22.11.2022. spriedumā](#) lēma, ka Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas (jeb AML) 5. direktīvas norma par patieso labuma guvēju datu vispārpieejamu piekļuvi nav spēkā. Ņemot vērā, ka Latvija savulaik, veidojot patieso labuma guvēju publiskas pieejamības regulējumu, balstījās uz Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas (jeb AML) 4. direktīvu, kā arī uz citiem starptautiska un nacionāla līmeņa normatīvajiem aktiem, piemēram, starptautisko sankciju, komerciesību, informācijas atklātības un atkalizmantošanas, personas datu aizsardzības u.c. jomās, jo tobrīd vēl 5. direktīva nebija radīta, pieeja datiem par patiesajiem labuma guvējiem tika saglabāta, un sadarbībā ar Tieslietu ministriju un Finanšu ministriju 2022. gada nogalē tika uzsākts izvērtējums ar mērķi noskaidrot ES tiesas sprieduma ietekmi uz Latvijas normatīvo aktu regulējumu. 2023. gada aprīlī Tieslietu ministrijas eksperti, izvērtējot ES tiesas spriedumā norādīto un Latvijas nacionālo regulējumu, secināja, ka [nav pamata mainīt līdzšinējo pieeju, nodrošinot ziņu par patiesajiem labuma guvējiem pieejamību ikvienam](#) sabiedrības loceklim bez nepieciešamības pierādīt tā leģitīmo interesi.

Balstoties uz izmaiņām regulējumā, Reģistrs no 2023. gada 1. jūlija sāka Komerclikumā noteikto paziņojumu kreditoriem publiskošanu, kā arī visu [komercreģistra ierakstu un dokumentu izsludināšanu](#), Reģistram nodrošinot to pirmreizēju publisku pieejamību tiešsaistē informācijas tīmekļvietnē info.ur.gov.lv. Iepriekš paziņojumu publiskošanu un ierakstu un dokumentu izsludināšanu nodrošināja Latvijas Republikas oficiālais izdevums “Latvijas Vēstnesis”. Pārmaiņas izrietēja no Digitalizācijas direktīvas prasības pašai reģistra iestādei kļūt par reģistros ierakstītās informācijas izsludinātāju juridiskā nozīmē, kā arī nodrošināt savu IT sistēmu sasaisti ar citām Eiropas Savienības valstu biznesa reģistru iestādēm vienotajā ES platformā informācijas apmaiņai starp iestādēm birokrātiskā sloga mazināšanai klientiem.

Gan īstenojot Reģistra stratēģiju, gan līdzdarbojoties [Latvijas atvērto datu stratēģijas](#), kura paredz valsts pārvaldē ieviest principu “atvērts pēc noklusējuma” jeb “atvērts ir viss, izņēmumi ir jāpamato”, ieviešanā, gan arī pildot Ministru kabineta rīkojumu [“Par Latvijas Piekto nacionālo atvērto pārvaldības rīcības plānu 2022.–](#)

[2025. gadam](#)", Reģistrs 2023. gadā turpināja strādāt pie datu atvēršanas un datu pieejamības popularizēšanas, lai veicinātu Reģistra datu brīvpieejā izmantošanu.

2023. gadā Reģistrs [atvēra jaunas 15 datu kopas Latvijas Atvērto datu portālā](#). Šie dati pieejami atvērto datu formātā jeb mašīnlasāmā veidā. Tādējādi kopumā atvērto datu veidā Latvijas Atvērto datu portālā Reģistrs 2023. gada beigās bija atvēris 25 datu kopas, tostarp Eiropas Komisijas definētās augstvērtīgās datu kopas, atbilstoši Eiropas Savienības regulējumam – [Atvērto datu direktīva](#) un [Komisijas Īstenošanas regula](#). Savukārt datu popularizēšanai Reģistrs izmantoja savus ārējās komunikācijas kanālus, informējot par tiem gan kā par [aktualitātēm](#) jaunu pakalpojumu/iespēju kontekstā, gan datu pieejamību popularizējot [citu Reģistra aktualitāšu kontekstā](#).

Divas datu kopas Reģistrs 2023. gadā publicēja arī nacionālajā datu izplatīšanas un pārvaldības platformā [DAGR](#). Platforma veidota valsts iestāžu sadarbības uzlabošanai.

Nacionālā līmenī – Latvijas – uzturētajās vietnēs Reģistrs 2023. gadā turpināja nodrošināt informācijas pieejamību brīvpieejā: informācijas vienumus - Reģistra informācijas tīmekļvietnē <https://info.ur.gov.lv>, lielpojoma datus – pakalpojumā ["sistēma sistēmā" \(API\)](#) un informāciju [atvērto datu veidā](#) – Latvijas atvērto datu portālā.

Latvijas uzturētajās vietnēs/rīkos dati ir pieejami arī Latvijas nerezidentiem, atbilstoši katras vietnes/datu veida autentifikācijas nosacījumiem. Reģistra informācijas tīmekļvietnē aktuālie dati pieejami bez autentifikācijas, bet vēsturiskie dati un publiskās daļas dokumenti – autentifikācijai izmantojot Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas (VARAM) pārraudzībā esošā valsts pārvaldes pakalpojumu portāla latvija.gov.lv autentifikācijas rīkus kā e-parakstu, kas atbilst jaunākajai Elektroniskās identifikācijas un uzticamības pakalpojumu regulai (eIDAS regula), un vairākas Latvijas internetbankas. Pakalpojumu "sistēma sistēmā" iespējams saņemt no valsts informācijas sistēmām tieši, izmantojot VARAM pārraudzībā esošo platformu API pārvaldnieks. Savukārt atvērtie dati pieejami brīvi, bez reģistrācijas VARAM uzturētajā Latvijas Atvērto datu portālā.

Skatījumu skaits informācijas tīmekļvietnē <https://info.ur.gov.lv>

2022 1,7 miljoni ↓ 6%

2023 2,1 miljoni ↑ 23%

Pieprasījumu skaits pakalpojumā ["sistēma sistēmā" \(API\)](#)

2022 39,4 miljoni ↓ 34%

2023 46,3 miljoni ↑ 17%

Starptautiskā līmenī informācijas no Reģistra vestajiem reģistriem pieejamība tiek nodrošināta vienotajā Eiropas e-tiesiskuma portālā <https://e-justice.europa.eu> Informācija no Reģistra vestajiem reģistriem vienotajā Eiropas meklētājā tiek nodota pa tematiskām grupām, atbilstoši Eiropas Savienības regulējumam (no komercreģistra (BRIS) un maksātspējas reģistra, kā arī informācija par patiesajiem labuma guvējiem (BORIS)).

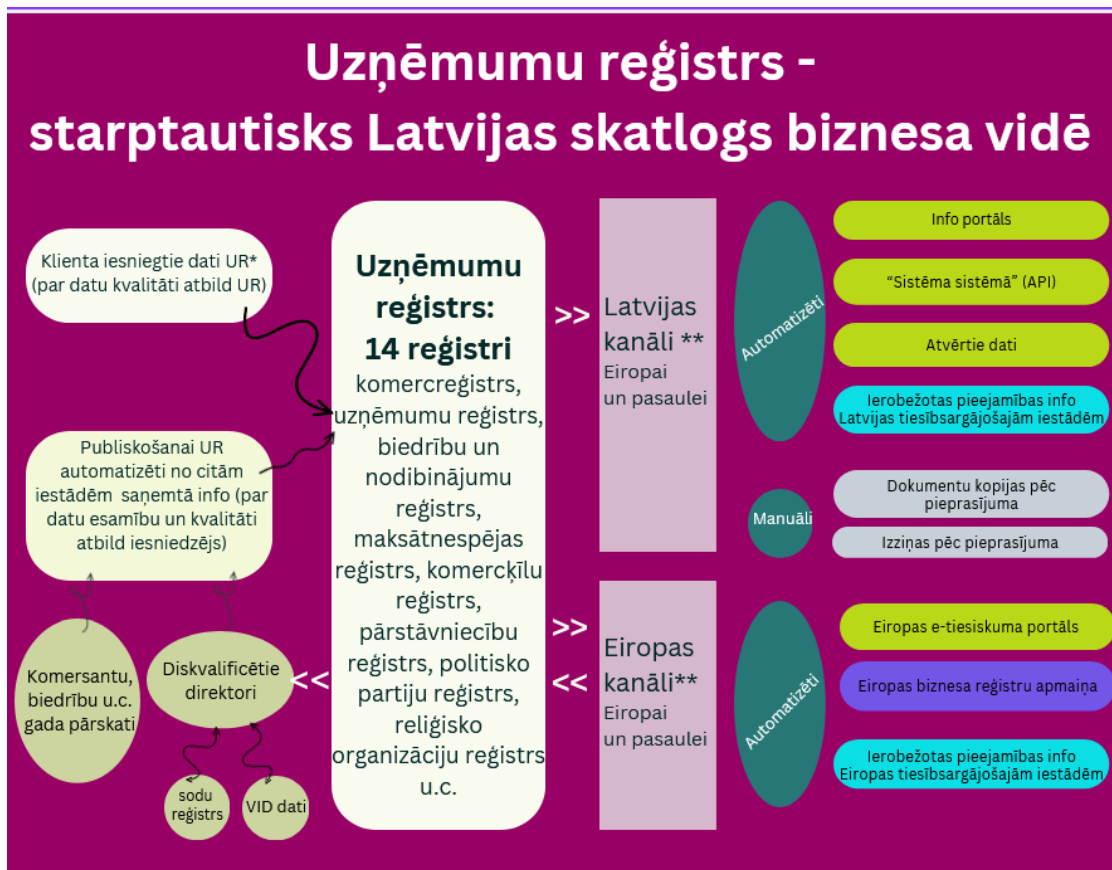
2023. gadā Reģistrs uzsāka jaunas tematiskās grupas nodošanu Eiropas biznesa reģistru informācijas sistēmā (BRIS) – datus par fiziskām personām, kuras atstādinātas no vadītāja amata ("disqualified directors"). Informācijas apmaiņa starp Eiropas valstīm par no amata atstādinātajiem vadītājiem nozīmē, ka turpmāk pie reģistrācijas reģistra iestāde to, vai personai nav piemērots aizliegums būt par vadītāju, piemēram, būt par kapitālsabiedrības valdes locekli u.c., pārbaudīs ne tikai nacionālā līmenī (kā līdz šim),

bet arī Eiropas līmenī, tas ir, Eiropas Savienības dalībvalstīs, Īslandes Republikā, Norvēģijas Karalistē un Lihtenšteinas Firstistē. Sistēmas efektivitāte un ieguvums klientiem būs atkarīgs no dalībvalstu reģistru gatavības pārrobežu datu apmaiņai. Dalībvalstis BRIS sistēmai slēdzas klāt pamazām.

Jaunums ar šīs datu grupas nodošanu ir tāds, ka atšķirībā no visām iepriekšējām tematiskajām grupām, kad Reģistrs Eiropas biznesa reģistru informācijas sistēmā ir nodevis pašā Reģistrā uzkrātos un attiecīgi Reģistra darbinieku pārbaudīto informāciju, šoreiz Reģistrs Eiropas reģistru iestādēm nodod informāciju, kas tiek saņemta no Iekšlietu ministrijas Informācijas centra vestā Sodū reģistra - datus par kriminālprocesā vai administratīvā pārkāpuma procesā pieņemtajiem nolēmumiem un sodītajām personām, tām noteiktajiem ierobežojumiem ieņemt amatus, un no Valsts ieņēmumu dienesta – datus par personām, kas iekļautas riska personu sarakstā, tādējādi [klūstot par nacionāla mēroga kontaktpunktu](#).

2023. gadā tika izbūvēts arī risinājums [ierobežotas pieejamības informācijas nodošanai Eiropas tiesībsargājošajām iestādēm](#). Patieso labuma guvēju reģistru savstarpējās savienojamības sistēmā (BORIS). Eiropas valstis BORIS sistēmai slēdzas klāt pamazām. Tas nozīmē, ka to valstu, kuras ir pieslēgušās BORIS sistēmai, tiesībsargājošās iestādes var piekļūt ierobežotas pieejamības informācijai citu BORIS sistēmai pieslēgušos valstu patieso labuma guvēju reģistros. Informācijas apmaiņa izriet no Eiropas Parlamenta un Padomes [Direktīvas \(ES\) 2018/843](#), ar ko groza Direktīvu (ES) 2015/849, par to, lai nepieļautu finanšu sistēmas izmantošanu nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanai vai teroristu finansēšanai.

Tādējādi 2023. gadā Reģistrs aizvien vairāk nostiprinās kā datu devējs dažādos Latvijas un Eiropas kanālos dažādām klientu grupām gan segmentā publiskā pārvalde – publiskā pārvalde, gan segmentā publiskā pārvalde – privātais sektors, kas savukārt dalās privātpersonas kā datu gala lietotājs un privātpersonas kā komersanti, kas Reģistra pakalpojumus izmanto savu uzņēmējdarbības videi nepieciešamu pakalpojumu radīšanai.

2023. gadā turpināja augt elektroniski saņemto informācijas pieprasījumu skaits, kas liecina, ka arī tie klienti, kuri neizmanto pašapkalpošanās iespējas un vēlas saņemt izziņas, kopijas, tās arvien vairāk pieprasa elektroniski.

Elektroniski saņemto informācijas pieprasījumu īpatsvars (%) no kopējā saņemto pieprasījumu skaita

2022	93%	↑7%
2023	95%	↑2%

Mazinājās arī pieprasījums pēc tradicionālajiem informācijas saņemšanas veidiem – 2023. gadā bija vien 2972 pieprasījumu pēc informācijas papīra veidā, 2022. gadā – 3948 pieprasījumu pēc informācijas papīra veidā.

Prioritātes 2024. gadā:

Plānots, ka Reģistrs turpinās darbu pie datu kopu publicēšanas nacionālajā datu izplatīšanas un pārvaldības platformā (DAGR) saskaņā ar platformas vadlīnijām.

Ņemot vērā, ka no 2024. gada Reģistrs ved jaunu reģistru – [juridisko veidojumu patieso labuma guvēju reģistru](#), 2024. gadā jāizbūvē un jāievieš IT risinājums, kas nodrošina reģistrēto datu pieejamību Latvijas kanālos – Reģistra informācijas tīmekļvietnē, pakalpojumā “sistēma sistēmā” (API) un Latvijas Atvērto datu portālā, kā arī Eiropas kanālos – vienotajā Eiropas e-tiesiskuma portālā un patieso labuma guvēju reģistru savstarpējās savienojamības sistēmā (BORIS).

Ņemot vērā, ka 2023. gadā spēkā stājās [Interesešu pārstāvības atklātības likums](#), kas Reģistram uztic jaunu pienākumu – interesešu pārstāvības reģistra un deklarēšanas sistēmas izveidi, kas darbu uzsāks 01.09.2025, kā rezultātā klientiem būs arī jauni informācijas pakalpojumi, 2024. gadā plānots veikt nepieciešamos priekšdarbus pakalpojumu nodrošināšanai.

Kontekstā ar [datiem par piemērotajām sankcijām](#), kas šobrīd pieejami Reģistra tīmekļvietnē saraksta veidā Excel formātā, plānots uzsākt izbūvēt jaunu risinājumu reģistrēto ziņu par personām piemērotajām sankcijām atspoguļošanai atzīmju veidā pie Reģistra vestajos reģistros reģistrētajiem tiesību subjektiem Reģistra informācijas tīmekļvietnē info.ur.gov.lv (risinājums jāievieš līdz 2025. gada jūnijam).

2024. gadā jāizbūvē un jāievieš IT risinājums komersantu ‘ilgtspējas ziņojumu’ publiskās pieejamības nodrošināšanai Reģistra informācijas kanālos Latvijā un Eiropā, atbilstoši [ES regulā 2020/852 par regulējuma izveidi ilgtspējīgu ieguldījumu veicināšanai](#) noteiktajiem tehniskajiem standartiem.

1.3. Digitalizācija: transformācijas procesā

Reģistrs 2022. gadā apstiprināja [stratēģiju 2022. - 2026. gadam](#). Tā paredz nodrošināt iestādes digitālo transformāciju, noslēdzot pāreju no nacionāla līmeņa iestādes, kas klientus apkalpo klātienē, pieņemot vai izsniedzot dokumentus papīra formātā, uz starptautisku digitālu iestādi, kas klientus apkalpo attālināti, nodrošinot e-pakalpojumus digitālajā vidē, tostarp attīstot pašapkalpošanās e-pakalpojumu portfeli.

Iestādes digitālā transformācija skar organizāciju visos – pakalpojumu, procesu un darbinieku – līmeņos, nosakot secīgas izmaiņas vairāku gadu garumā.

Darbs pie stratēģijas ieviešanas tika sākts jau 2021. gadā, negaidot oficiālo stratēģijas apstiprināšanu, un tiek organizēts pa soļiem. Ņemot vērā klientu kritiku par agrāko, 2012. gadā būvēto, reģistrācijas e-pakalpojumu, kas bija pieejams vietnē latvija.gov.lv, Reģistrs izvēlējās sākt ar pakalpojuma uzlabošanu klienta jeb datu iesniegšanas pusē. Rezultātā 2022. gada oktobrī klientiem lietošanā tika nodots jaunais pakalpojumu portāls <https://registrs.ur.gov.lv> beta versijā, lai klienti jau varētu sākt to lietot un Reģistrs – saņemt atgriezenisko

saiti. Izstrādes darbi turpinājās 2023. gadā, pakāpeniski ieviešot jaunas funkcionalitātes, un 2023. gada jūlijā notika pilnīga pāreja no agrākā reģistrācijas e-pakalpojuma vietnē latvija.gov.lv uz reģistrācijas pakalpojumu Reģistra pakalpojumu portālā. Portālā funkcionālā pilnveide turpinās.

Jaunā pakalpojumu portāla izbūves nepieciešamība izriet no iestādes stratēģijas, kas savukārt ir izaugusi no iekšējās nepieciešamības – mainīt novecojušās IT sistēmas drošu un mūsdienīgu pakalpojumu veidošanai, un ārējās nepieciešamības – Digitalizācijas direktīva Reģistram prasa apkalpot visu Eiropas Savienības (turpmāk – ES) dalībvalstu klientus e-vidē pēc vienotiem ES standartiem. Minētās prasības nav iespējams nodrošināt, izmantojot kādu no pašreizējiem Latvijas valsts koplietošanas risinājumiem.

Pakalpojumu portālā tika ieviesti vairāki tehnoloģiski jauninājumi. Kā pirmais solis automatizētai dokumentu ģenerēšanai, – kas klientam neprasa iesniegt iepriekš sagatavotu e-dokumentu, bet to ģenerē no sistēmā (datu laukos) ievadītajiem datiem (līdzīgi kā jau šobrīd notiek reģistrācijas pieteikuma iesniegšana Reģistra vestajā komerčķīlu reģistrā <https://komerckila.ur.gov.lv>) – tika ieviests risinājums tiesību subjekta individuālais komersants reģistrēšanas pakalpojumam. Turpinās darbs pie automatizētā dokumentu ģenerēšanas risinājuma izstrādes arī citiem komercrēģistra, biedrību un nodibinājumu reģistra u.c. reģistru tiesību subjektiem. Izstrādes darbus palēnina fakts, ka, neraugoties uz to, ka, lai gan Reģistrs reģistrēšanai visos tiesību subjektu (uzņēmumu un organizāciju) reģistros prasa iesniegt informāciju par juridisko personu un informāciju par fiziskajām personām, kas stāv aiz tās, piemēram, pārstāvēttiesīgās personas, īpašnieki (dibinātāji, dalībnieki, akcionāri), patiesie labuma guvēji, juridiskie regulējumi dažādiem tiesību subjektiem ir tapuši dažādos laikos, un tie ir atšķirīgi.

Papildus portālā tika ieviesta dokumentu parakstīšanas un maksāšanas tiešsaistē risinājums, nodrošinot, ka gan parakstīšanas, gan maksāšanas saiti iespējams arī pārsūtīt citai personai – gadījumiem, kad pieteikumu sagatavo viens cilvēks, paraksta otrs, maksā trešais. Abus tehnoloģiskos jauninājumus kā nepieciešamus klienti norādīja aptaujās⁴. Turklāt maksāšana tikai tiešsaistē izriet no Eiropas līmeņa e-pakalpojuma standarta, kas Reģistram ir saistošs Digitalizācijas direktīvas kontekstā – visi Eiropas rezidenti jāapkalpo pēc vienota standarta, kā arī turpmākai pakalpojumu automatizācijai.

Pakalpojumu portālā tika izbūvēta arī iekšējā darba vide (platforma) klientu atbalstam, lai Reģistra darbinieki, sniedzot klientu atbalstu, varētu palīdzēt tehnoloģiski – telefonkonsultācijas laikā spēt un sniegt praktisku atbalstu ‘pa soļiem’, kā arī iegūt informāciju – tūlītēju atgriezenisko saiti par to, ko klients nesaprot, kur kļūdās u.tml., ko savukārt nodot IT jomas kolēģiem pakalpojumu funkcionālajai un tehnoloģiskajai pilnveidei.

Jaunā reģistrācijas pakalpojuma risinājumu Reģistrs veido modulāru un atvērtu trešo pušu pakalpojumu attīstītājiem. Tas dos iespēju citu sistēmu/platformu turētājiem integrēt reģistrācijas pakalpojumu savos risinājumos un veidot jaunus lietotājiorientētus – atbilstoši klienta dzīves situācijai – pakalpojumus. Šo pieeju atzinīgi novērtēja Reģistra Konsultatīvā padome stratēģijas prezentācijas sēdē.

Pakalpojumu portālā šobrīd pieejami tikai reģistrācijas pakalpojumi, kuru funkcionālā pilnveide turpinās. Plānots, ka nākotnē pakalpojumu portālā tiks integrēti visi pakalpojumi. Šobrīd Reģistra e-pakalpojumi, kas vēsturiski veidoti dažādos laikos pie atšķirīga normatīvā regulējuma, ieviešanas termiņiem un tehniskā nodrošinājuma, atrodas dažādos Reģistra uzturētos kanālos – reģistrācijas e-pakalpojums atrodas [Latvija.lv](http://latvija.gov.lv), daļa reģistrācijas pakalpojumu – e-pastā, komerčķīlas reģistrācijas e-pakalpojums – <https://komerckila.ur.gov.lv>, maksātnespējas reģistra pakalpojumi – <https://maksatnespeja.ur.gov.lv>, informācijas pakalpojumi – informācijas tīmekļvietnē <https://info.ur.gov.lv>, citi informācijas pakalpojumi – oficiālajā tīmekļvietnē www.ur.gov.lv. Nākotnē plānots visus tematiski un tehnoloģiski atšķirīgos Reģistra

⁴ Klientu aptauja. Uzņēmumu reģistrs: 10.09.2017.-20.10.2017., 01.03.2019.-31.03.2019.

Latvijas e- pakalpojumus apvienot vienā vietnē – jaunajā pakalpojumu portālā, un kā atsevišķus, ārpus pakalpojumu portāla, saglabājot tikai tos e-pakalpojumus, kuros, atbilstoši pārresoru vai pārrobežu regulējumam, Reģistram ir pienākums nodot datus, tas ir, lielapjoma datus Latvijas Atvērto datu portālā un pakalpojumā “sistēma sistēmā” (API pārvaldnieks) Latvijas pakalpojumu gadījumā un datu vienumus Eiropas e-tiesiskuma portālā Eiropas pakalpojumu gadījumā.

Līdzās tam Reģistrs nodrošina un attīsta datu apmaiņu ar citiem ES reģistriem Eiropas reģistru savstarpējās savienojamības sistēmā (BRIS, BORIS), kā arī nodrošina 20 datu apmaiņas servisu darbību un aptuveni 65 integrācijas ar dažādām nacionāla un starptautiska līmeņa sistēmām.

Eiropas reģistru savstarpējās savienojamības sistēma (turpmāk – BRIS) sāka darboties 2022. gadā. Tā nodrošina informācijas apmaiņu starp Eiropas Savienības (turpmāk – ES) valstu komercreģistriem birokrātiskā sloga mazināšanai un uzņēmējdarbības vides caurredzamības uzlabošanai pārrobežu gadījumos. Tas nozīmē, ka katra dalībvalsts paplašinātajā informācijas apmaiņas sistēmā BRIS nodrošina informāciju, lai brīdī, kad citas valsts reģistra iestādei pēc konkrētās informācijas rodas nepieciešamība, tā ir pieejama. BRIS tiek veidots, lai digitālo transformāciju nodrošinātu Eiropas kā vienotas telpas līmenī: tās ir pārmaiņas no principa “klients kā kurjers”, tas ir, cilvēki informāciju pieprasa vienas valsts reģistra iestādei un pēc tam iesniedz citas valsts reģistra iestādei, uz “iesniedz vienreiz” (“*once only*”) principu, proti, ka publiskā pārvalde neprasa no klienta informāciju, kas jau ir publiskās pārvaldes rīcībā. Sistēmas efektivitāte un ieguvums klientiem būs atkarīgs no dalībvalstu reģistru gatavības pārrobežu datu apmaiņai.

2022. gada februārī Reģistrs [uzsāka informācijas nodošanu paplašinātajā informācijas apmaiņas sistēmā BRIS](#). Reģistrs kā viens no pirmajiem reģistriem Eiropā pieslēdzās starptautiskajai biznesa reģistru savienošanas sistēmai (BRIS), kas ļauj vienuviet saņemt informāciju par Eiropā reģistrētiem uzņēmumiem. Papildus Latvija ir viena no retajām valstīm, kur pilnīgas informācijas un dokumentu izgūšana ir bezmaksas. Latvijas uzņēmēju vidē kā pirmie izmaiņas jūta tie, kas uzņēmējdarbībai izvēlas juridisko statusu “komersanta filiāle”, tas ir, tie, kas atvēruši filiāles ārvalstīs vai arī ES komersanti, kas atvēruši filiāles Latvijā, kā arī jebkurš interesents, kurš vēlas iegūt informāciju par dalībvalsts komersantu filiālēm un to dibinātājiem (mātes komersantiem).

2023. gadā Reģistrs uzsāka datu par [fiziskām personām, kuras atstādinātas no vadītāja amata \(“disqualified directors”\)](#) nodošanu BRIS. Informācijas apmaiņa starp Eiropas valstīm par no amata atstādinātajiem vadītājiem nozīmē, ka turpmāk pie reģistrācijas reģistra iestāde to, vai personai nav piemērots aizliegums būt par vadītāju, piemēram, būt par kapitālsabiedrības valdes locekli u.c., pārbaudīs ne tikai nacionālā līmenī (kā līdz šim), bet arī Eiropas līmenī, tas ir, Eiropas Savienības dalībvalstīs, Īslandes Republikā, Norvēģijas Karalistē un Lihtenšteinas Firstistē. Sistēmas efektivitāte un ieguvums klientiem būs atkarīgs no dalībvalstu reģistru gatavības pārrobežu datu apmaiņai. Dalībvalstis BRIS sistēmai slēdzas klāt pamazām.

Līdz ar datu par no amata atstādinātajiem vadītājiem nodošanu vienotajā Eiropas sistēmā Reģistrs ir kļuvis par [nacionāla mēroga kontaktpunktu](#) Latvijas personu datu savākšanai un nodošanai vienotajā Eiropas informācijas apmaiņas sistēmā, jo atšķirībā no citām datu Eiropas platformā nodošanas reizēm, šoreiz Reģistrs Eiropas reģistru iestādēm nodod informāciju, kas tiek saņemta no Iekšlietu ministrijas Informācijas centra vestā Sodu reģistra - datus par kriminālprocesā vai administratīvā pārkāpuma procesā pieņemtajiem nolēmumiem un sodītajām personām, tām noteiktajiem ierobežojumiem ieņemt amatus, un no Valsts ieņēmumu dienesta – datus par personām, kas iekļautas riska personu sarakstā. Jaunie pienākumi rada gan tehnoloģiskus izaicinājumus sistēmu un risinājumu savietojamības jomā, gan arī jaunus iestādes reputācijas

riskus, ņemot vērā, ka dati, ko Reģistrs nodod iestādes vārdā ir nevis pašā Reģistrā uzkrāti un attiecīgi Reģistra darbinieku pārbaudīti, bet nāk no citiem avotiem.

Patieso labuma guvēju reģistru savstarpējās savienojamības sistēmā (BORIS) 2023. gadā tika izbūvēts risinājums ierobežotas pieejamības informācijas nodošanai Eiropas tiesībsargājošajām iestādēm. Eiropas valstis BORIS sistēmai slēdzas klāt pamazām. Tas nozīmē, ka to valstu, kuras ir pieslēgušās BORIS sistēmai, tiesībsargājošās iestādes var piekļūt ierobežotas pieejamības informācijai citu BORIS sistēmai pieslēgušos valstu patieso labuma guvēju reģistros. Informācijas apmaiņa izriet no Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2018/843, ar ko groza Direktīvu (ES) 2015/849, par to, lai nepieļautu finanšu sistēmas izmantošanu nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanai vai teroristu finansēšanai.

Tādējādi 2023. gadā Reģistrs aizvien vairāk nostiprinās kā datu devējs dažādos Latvijas un Eiropas kanālos dažādām klientu grupām gan segmentā publiskā pārvalde – publiskā pārvalde, gan segmentā publiskā pārvalde – privātais sektors, kas savukārt dalās privātpersonas kā datu gala lietotājs un privātpersonas kā komersanti, kas Reģistra pakalpojumus izmanto savu uzņēmējdarbības videi nepieciešamu pakalpojumu radīšanai.

Neskatoties uz darbu pie jaunas IT sistēmas izbūves, katru nedēļu tiek izstrādātas un ieviestas divas IT sistēmas izmaiņas esošajā, deviņdesmitajos gados būvētajā sistēmā. Turklāt katra normatīvā akta izmaiņa, kas attiecīgi prasa ieviest izmaiņas IT sistēmā, nozīmē izmaiņas ne tikai IT sistēmā, bet visā Reģistra eko sistēmā, kas ietver gan darbiniekus, gan klientus un izmaiņas abu mērķauditoriju domāšanā. Ja 2021. gadā tika realizētas 65 izmaiņas gadā, tad 2023. gadā – jau 93, un plānots, ka 2024. gadā gaidāms vairāk kā 70 izmaiņas sistēmā gada laikā. Jaunu reģistru (Interesu pārstāvības reģistrs) un deklarēšanās sistēmu ieviešana, kā arī citu būtiska apjoma IT risinājumu (piemēram, saistībā ar sankcijām, juridisko veidojumu PLG reģistrāciju un datu apmaiņu ES līmenī) izstrādes neretā steidzamība, tajā skaitā ilgstoša normatīvā regulējuma izstrāžu gadījumā, neparedzot adekvātu pārejas periodu, Reģistra vadībai izvirza nopietnus izaicinājumus risku un resursu kapacitātes vadībā.

Tā 2023. gadā digitalizācijas jomā Reģistrs ieviesa vairākus risinājumus, kas saistīti ar iestādes funkcijām, bet ne tiešā veidā ar noteiktajiem stratēģiskajiem mērķiem, to sasniegšanu, un izriet no dažādu ministriju politikas iniciatīvām un starptautisko notikumu noteiktas aktualitātes:

- 2023. gadā maksātnespējas reģistrs tika papildināts ar jaunu informāciju un ar jaunām meklēšanas iespējām tajā. Atbilstoši 2023. gada marta grozījumiem Maksātnespējas likumā Reģistrs no 15.septembra sāka reģistrēt arī tādus maksātnespējas procesus, kuros fiziskās personas maksātnespējas process ir piemērojams arī parādniekiem, kuri vienlaikus ir individuālie komersanti vai individuālā (ģimenes) uzņēmuma, zemnieku saimniecības vai zvejnieku saimniecības īpašnieki, respektīvi, tām uzņēmumu formām, kurās īpašniekam ir pilna (neierobežota) atbildība. Šajos procesos ir divi parādnieki – fiziskā persona un viņas uzņēmums. Līdz ar to Reģistrā mainījās ne tikai reģistrācijas process, bet arī datu pieejamības nodrošināšanas process: maksātnespējas reģistra vietnes meklētājā tika veiktas izmaiņas – jaunas informācijas meklēšanas iespējas par šādu procesu gan pēc fiziskās personas, gan pēc uzņēmuma datiem (vārds, uzvārds, personas kods, uzņēmuma nosaukums, reģ. nr.). Arī publiskā izziņa šādam procesam ir viena. Līdz ar to pielāgojumi tika veikti gan Reģistra sistēmā, gan datu apmaiņām ar citām publiskā sektora sistēmām.
- 2023. gada 1. jūlijā tika uzsākta akciju sabiedrību reforma, kuras mērķis ir nodrošināt akciju sabiedrību caurspīdīgumu un drošu uzņēmējdarbības vidi, radot pieeju informācijai par akciju sabiedrību īpašniekiem. Līdz ar to tika veikti sistēmas pielāgojumi – gan akcionāru reģistrēšanai, gan reģistrētās informācijas publiskās pieejamības nodrošināšanai.

- Stājoties spēkā izmaiņām Komerclikumā, kas nosaka, ka Reģistrs no 2023. gada 1. jūlija kļūst par ierakstu un dokumentu izsludinātāju, nodrošinot to pirmreizēju publisku pieejamību Reģistra informācijas tīmekļvietnē, kā arī publisko Komerclikumā noteiktos paziņojumus kreditoriem (iepriekš informācijas izsludināšanu nodrošināja Latvijas Republikas oficiālais izdevums "Latvijas Vēstnesis", un pārmaiņas izriet no Digitalizācijas direktīvas, kas prasa, lai pati reģistra iestāde kļūst par reģistros ierakstītās informācijas izsludinātāju juridiskā nozīmē), Reģistrs izstrādāja komercreģistra publikāciju vietni, veicot saistītus risinājumus Reģistra sistēmās, lai nodalītu automatizēti aktualizēto datu publicēšanu divās plūsmās – "Latvijas Vēstnesī" joprojām publicē uzņēmumu reģistra žurnāla, Eiropas ekonomisko interešu grupu un laulāto mantisko attiecību reģistra ziņas, bet Reģistra informācijas tīmekļvietnes publikāciju sadaļā – komercreģistra ziņas.
- Sistēmās tika veikti pielāgojumi, kas nepieciešami dažādu risku pārbaūžu un analīžu procesiem kontekstā ar caurspīdīgas un drošas uzņēmējdarbības vides veicināšanu.
- Lai uzlabotu publisko personu un iestāžu saraksta datu kvalitāti (kad dati netiek ievadīti savlaicīgi, tiek ievadīti kļūdaini, neprecīzi vai neatbilstoši faktiskajai situācijai), Reģistrs 2023.gadā publisko personu un iestāžu saraksta funkcionalitātes pilnveidošanai veica astoņus pielāgojumus IT sistēmās – lai nodrošinātu tikai tādas informācijas apstrādi, kas izriet no tiesiskā regulējuma (specifiski pielāgojumi Saeimas un SAB vadītāju datu apstrādei), pielāgojumus datu ievades ērtībai un datu kvalitātes uzlabošanai – dažādi brīdinājumi saistībā ar deleģēto iestāžu un augstāko iestāžu datu ievadi, pielāgojumi, lai korekti atveidotu izmaiņas ar atliktu spēkā stāšanās datumu.
- Atbilstoši kopējai valsts pārvaldes virzībai uz jaunu datu izplatīšanas un pārvaldības platformu DAGR, Reģistrs 2023. gadā platformā publicēja divas datu kopas. Platforma veidota valsts iestāžu sadarbības uzlabošanai.

Efektīvākas digitālās transformācijas organizēšanai 2022. gadā iestādē notika reorganizācija, kas skāra iestādes attīstības un IT bloku. Pārmaiņas struktūrā bija nepieciešamas, lai nodrošinātu ambiciozo stratēģisko mērķu sasniegšanu, vienlaikus nodrošinot esošo sistēmu un pakalpojumu uzturēšanu un atbilstības nodrošināšanu normatīvo aktu prasībām. Diemžēl 2023. gadā Reģistrs saskārās ar grūtībām piesaistīt kvalificētu IT darbaspēku ambīciju realizēšanai: pirmām kārtām, šobrīd valstī – gan publiskajā, gan privātajā sektorā – notiek aktīva dažādu digitalizācijas projektu ieviešana, kā rezultātā pēc kvalificēta darbaspēka ir liels pieprasījums, otrām kārtām, atalgojums, ko Reģistrs var piedāvāt kvalificētiem IT jomas profesionāļiem, ir nepietiekams nozares konkurencei jau valsts pārvaldes iekšienē.

Īstenojot digitālo transformāciju, Reģistrs ir nonācis pie secinājuma, ka, lai gan, runājot par digitalizāciju un IT sistēmu būvniecību, pirmajā brīdī šķiet, ka šis darbs atkarīgs no IT speciālistiem un IT projektu vadītājiem, IT rīku lietojamība un loģiska iegulšanās citos iestādes darba procesos un šo procesu efektīvizācijā ir atkarīga no citiem Reģistra darbiniekiem – valsts notāru pārziņā ir reģistrācijas process, viņi zina klientu pieļautās kļūdas reģistrācijai iesniedzamo dokumentu sagatavošanas procesā, savukārt Juridiskās nodaļas uzdevums ir nodrošināt normatīvo aktu prasību izvērtējumu, vai tās ir pietiekamas inovatīvai, nākotnē digitalizējamai pieejai, tostarp identificējot problēmjautājumus un pēc nepieciešamības uzrunājot Tieslietu ministriju sniegt atbalstu, virzot normatīvo aktu izmaiņas. Tādējādi šobrīd teju visi Reģistra darbinieki ir iesaistīti digitālajā transformācijā un iestādes modernizācijas procesā, kas, ņemot vērā kopējo darbinieku atlīdzībai piešķirto nepietiekamo budžetu, kā rezultātā nav iespējams sasniegt valsts pārvaldē noteikto mēnešalgu intervāla viduspunktu, neaizpildītās vakances un esošo darbinieku izdegšanu, ir liels izaicinājums iestādei kopumā.

Savukārt klientu paradumi kopumā ir mainījušies: Reģistra darbiniekiem neatlaidīgi nodrošinot klientiem nepieciešamās konsultācijas notiek virzība uz stratēģijā noteikto rādījumu sasniegšanu – 100% digitāli.

Elektroniski pieteiktās reģistrācijas

2022 89% ↑5%

2023 92% ↑3%

Elektroniski saņemto informācijas pieprasījumu īpatsvars (%) no kopējā saņemto pieprasījumu skaita

2022 93% ↑7%

2023 95% ↑2%

Skatījumu skaits informācijas tīmekļvietnē <https://info.ur.gov.lv>

2022 1,7 miljoni ↓6%

2023 2,1 miljoni ↑23%

Pieprasījumu skaits pakalpojumā "[sistēma sistēmā](#)" (API)

2022 39,4 miljoni ↓34%

2023 46,3 miljoni ↑17%

Prioritātes 2024. gadā:

Reģistrs turpinās digitālo transformāciju atbilstoši stratēģijai, ņemot vērā augstos riskus, kas saistīti ar to, ka šobrīd Reģistra uzturētās Eiropas nozīmes līmeņa sistēmas ir būvētas pagājušā gadsimta deviņdesmitajos gados. "Jaunā - modernizētā sistēma" tiek būvēta atbilstoši mūsdienu tehnoloģijām un augstajām prasībām pēc drošības, kas palīdz paralēli nodrošināt klientu atgriezeniskās saites monitoringu, lai uzlabotu pakalpojumu lietojamību. Reģistrs turpinās nodrošināt un veikt nepieciešamos pielāgojumus sistēmās datu nodošanai un apmaiņai Eiropas biznesa reģistru informācijas apmaiņas sistēmās (BRIS, BORIS) atbilstoši Eiropas regulējumam – gan attiecībā uz informācijas pieejamību, gan reģistrāciju. Reģistrs turpinās stiprināt darbaspēka kapacitāti mērķu sasniegšanai.

1.4. Uzņēmējdarbības reģistri: jau 93% komersantu iesniedz digitāli

2023. gadā turpinājās valsts notāru lomas maiņa. Respektīvi, visos Reģistra vestajos reģistros, tostarp uzņēmējdarbības reģistros, tas ir, komercreģistrā un uzņēmumu reģistrā, ierakstus veic valsts ierēdņi – valsts notāri. Jau 2019. gadā – brīdī, kad likumdevējs Reģistra valsts notāriem piešķīra tiesības prasīt papildu informāciju reģistrējot patiesos labuma guvējus – valsts notāra darbs, atbildība un loma uzņēmējdarbības ekosistēmā kopumā sāka mainīties. Reģistra – kā tieslietu resora iestādes – darbības pirmsākumos valsts notāra veiktās pārbaudes balstījās uz klienta iesniegtās informācijas pārbaudi attiecībā pret likumos noteikto, piemēram, iesniegto dokumentu atbilstība likuma prasībām, paraksttiesīgās personas utt., lai rezultātā publiskā reģistrā varētu ievadīt akurātus datus atbilstoši likumos noteiktajam datu apjomam. Kā svarīgs kritērijs Reģistra darba efektivitātei tika noteikts ātrums, lai pēc iespējas ātrāk uzņēmējdarbības vidē iestātos tiesiskā noteiktība, lai birokrātija pēc iespējas mazāk bremzētu uzņēmējdarbības videi svarīgo ātrumu. Laika gaitā valsts notāram parādījās jauni pienākumi – pirms ierakstu veikšanas reģistrā klienta iesniegto informāciju pārbaudīt arī citos reģistros, piemēram, adrešu reģistrā u.c. Procesiem kļūstot arvien digitālākiem virkne sākotnējo uzdevumu kļuva ātrāk izpildāmi, vairākas no pārbaudēm nodrošinot IT sistēmā esošajiem risinājumiem.

Savukārt patieso labumu guvēju pirmsreģistrācijas pārbaudes prasība papildu iedziļināšanos – ne tikai Reģistra reģistros fiksēt klienta pieteikto fizisko personu, nodrošināt pārbaudes pret citiem informācijas avotiem, bet pirms reģistrācijas arī saturiski iedziļinoties pārbaudīt juridiskās personas kontroles – bieži vien garu un sarežģītu, dažādās jurisdikcijās nostiprinātu – ķēdi. Arī analizēt klienta iesniegto informāciju ar citu valstu reģistros pieejamo informāciju vai prasīt klientam papildu dokumentus pārliecības gūšanai par tās atbilstību utt.

Tādējādi Reģistra valsts notāru darbs un loma mainījās. Viņi no valsts ierēdņiem, kas, pārbaudot klienta iesniegtās informācijas atbilstību likumiem un citām reģistrētajām ziņām, to ievada reģistrā, kļuva par informācijas analizētājiem, lai sniegtu savu ieguldījumu naudas atmazgāšanas novēršanai, atbilstoši starpvaldību organizācijas Finanšu darījumu darba grupa (FATF) vadlīnijām, kā arī starptautiskajiem un nacionālajiem tiesību aktiem. Valsts notāru darbs un loma mainījās, lai nodrošinātu, ka Reģistrs kļūst par uzņēmējdarbības vides skatlogu, kurā pārējie uzņēmējdarbības ekosistēmas dalībnieki var iegūt risku pārvaldībai nepieciešamos datus, kas ir, akurāti (pareizi), adekvāti (atbilst reālajai situācijai) un aktuāli (jaunākā informācija) jeb datus 3A zīmē. Tādējādi caur datu kvalitāti un sekojošo informācijas pieejamību Reģistrs kļuva par noziegumu novēršanas un atklāšanas sistēmas elementu.

2023. gadā veiktās pirmsreģistrācijas pārbaudes var sagrupēt četros lielos blokos:

- 1) pirmsreģistrācijas pārbaudes par iesniegto dokumentu atbilstību Latvijas likumiem, ES direktīvu prasībām un datu salīdzināšana citos reģistros,
- 2) patieso labuma guvēju pirmsreģistrācijas pārbaudes, lai pārbaudītu juridisko personu ķēdi un noteiktu kontroles veidu, uz kā pamata fiziskā persona atzīstama par juridiskās personas patieso labuma guvēju,
- 3) pirmsreģistrācijas pārbaudes, kas izriet no ēnu ekonomikas apkarošanas, tas ir, iestājoties noteiktiem riskiem, prasīt atzinumu VID un rīkoties atbilstoši VID lēmumam, resp., ja VID pie konkrētajam riskiem nesaskata draudus nodokļu nomaksai, tad reģistrēt, bet, ja konkrētajā gadījumā VID riskus vērtē kā reālus, tad neregistrēt,
- 4) pirmsreģistrācijas pārbaudes atbilstoši sankciju regulējumam, tas ir, ja persona ir pakļauta sankcijām, tad tai neļaut mainīt statusu.

Tādējādi, ja agrāk kā galveno Reģistra efektivitātes rādītāju ārējās mērķauditorijas prasība ātrumu, tad šobrīd papildus ātrumam tā ir arī drošība, caurspīdīga vide un dati 3A zīmē. Savukārt ātrums ietver sevī digitālo rīku atbalstu, kas nākotnē nodrošinātu arvien ātrāku automatisku reģistrācijas soļu izpildi, tomēr pilnīga procesa automatizācija ir tālākas nākotnes jautājums.

Līdzīgi kā iepriekšējos gados, arī 2023. gadā uzņēmējdarbības reģistros aktīvākais reģistrs turpināja būt komercreģistrs. Tajā reģistrē [individuālos komersantus](#) (IK), [sabiedrības ar ierobežotu atbildību](#) (SIA), [akciju sabiedrības](#) (AS), [pilnsabiedrības](#), [komandītsabiedrības](#), [Latvijas komersantu filiāles](#), [ārvalstu komersantu filiāles](#) un [Eiropas komercsabiedrības](#). Komercreģistrā arī šogad līdzīgi kā iepriekšējos gados kopumā bija reģistrēti 69% no visiem Reģistra reģistros reģistrētajiem tiesību subjektiem. Komercreģistra – kā lielākā un aktīvākā reģistra - klientu virzība uz e-vidi notiek sekmīgi: 2023. gadā komercreģistrā elektroniski tika saņemti jau 93% pieteikumu, salīdzinot ar 2022. gadā – 90%.

Populārākā tiesību subjekta forma uzņēmējdarbībā turpināja būt sabiedrība ar ierobežotu atbildību (SIA), sasniedzot 91% no visiem komersantiem.

Uzņēmumu reģistra žurnāls bija iestādes pirmais reģistrs, kurā valsts notāri uzņēmumus sāka reģistrēt 1990. gadā, un šī reģistra vārdā tika nosaukta arī pati iestāde. Uzņēmumu reģistra žurnālā reģistrē [zemnieku un zvejnieku saimniecības](#), [kooperatīvās sabiedrības](#), [individuālos uzņēmumus](#), Eiropas kooperatīvās sabiedrības. Pēdējos gados tas ir viens no pasīvākajiem reģistriem – tajā joprojām ir reģistrēti 18% no visiem tiesību subjektiem. Taču aktivitāte šajā reģistrā ir salīdzinoši neliela, jo, piemēram, 2023. gadā tikai 65 jauni subjekti (pārsvarā zemnieku saimniecības) tika pirmreizēji reģistrēti uzņēmumu reģistra žurnālā. Arī uzņēmumu reģistra žurnāla klientu virzība uz e-vidi notiek sekmīgi: 2023. gadā jau 64% klienti izvēlējās pieteikumu iesniegt elektroniski, salīdzinājumam – 2022. gadā to darīja 57%.

Pirmreizēji reģistrētu uzņēmumu un komersantu skaits

2022	8827	↓4%
2023	8774	↓1%

Komercreģistrā reģistrēto izmaiņu skaits

2022	36406	↓4%
2023	33206	↓9%

Lai nodrošinātu akciju sabiedrību akcionāru struktūras caurskatāmību, 2022. gadā veikti [grozījumi Komerclikumā](#), kā rezultātā 2023. gadā Reģistrs uzsāka akcionāru reģistrācijas reformu praksē.

2023. gadā turpinājās iepriekšējos gados aizsākusies tendence, kļūstot par stabilu normu, ka kapitāla daļas kā komercķīlas priekšmets tika izvēlēts darījuma noslēgšanā ne tikai starp uzņēmumiem un bankām, bet arī starp uzņēmumiem un nebanku kreditoriem vai citiem privātā sektora spēlētājiem. Tas liecina, ka pie kapitāla daļu pārdošanas tiek slēgti pirkšanas pārdošanas līgumi, kuri tiek nodrošināti ar komercķīlu. Papildus jāuzsver, ka komercķīlu reģistru, lai reģistrētu saistību nodrošinājumu, aktīvi izvēlas ne tikai Latvijas uzņēmēji, bet arī ārvalstu uzņēmēji, kas liecina par to, ka komercķīlu reģistrs ir ērts, kvalitatīvs, ātrs un visiem saprotams un pieejams.

Ieķīlātas kapitāldaļas (uzņēmumu skaits)

2022	1839	↑1%
2023	1810	↓1%

Lai pilnveidotu valsts notāru pieņemto lēmumu kvalitāti un nodrošinātu vienotu normu piemērošanu, 2021. gadā tika veikta reforma Komersantu un uzņēmumu reģistrācijas nodaļā, izveidojot tematiskus sektorus. Tā turpināja 2020. gada reformu, kas agrākās reģionālās nodaļas sapludināja vienotā plūsmā. Veiktie pasākumi, neskatoties uz apjomīgām un sarežģītām izmaiņām normatīvajā regulējumā, kas maina praksi un prasības, ir ļāvuši samazināt atlikšanas/atteikumu lēmumu īpatsvaru: 2023. gadā tie bija 26%, salīdzinot ar 27% 2022. gadā un 31% 2021. gadā.

2024. gada prioritātes:

Plānots turpināt darbu pie reģistrācijas procesa efektivitātes uzlabošanas, sankciju jautājumu pārraudzību un analītiku konsolidējot vienā struktūrvienībā. Jaunā struktūrvienība – Analītikas nodaļa – tika izveidota 2023. gada beigās, ņemot vērā [grozījumus likumā “Par Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistru”](#), kas nostiprina iestādes funkcijas sankciju jomā.

2024. gada 1. janvārī spēkā stājas [grozījumi likumā „Par Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistru”](#) un [grozījumi Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likumā](#), kā rezultātā no 1. janvāra Reģistram praksē jāievieš jauns reģistrs – [juridisko veidojumu patieso labuma guvēju reģistrs](#).

1.5. Organizāciju reģistri: jau 63% klientu mainījuši paradumus

Organizāciju reģistri veido salīdzinoši mazu grupu – tajos reģistrēti tikai 13% no visiem Reģistra reģistros reģistrētajiem tiesību subjektiem, tomēr tie ir nozīmīgi demokrātiskas un pilsoniskas sabiedrības pastāvēšanai.

Arī 2023. gadā organizāciju reģistros turpinājās klientu virzība uz pakalpojumu izmantošanu digitālajā vidē, veicinot komunikāciju ar tām klientu grupām (biedrību, nodibinājumu, reliģisko organizāciju pārstāvjiem), kuras kūrāk izmanto elektronisko pakalpojumu sniegtās priekšrocības, akcentējot ieguvumus, ko tie sniedz. Klientu atbalstu nodrošināja klientu apkalpošanas speciālisti un valsts notāri, konsultējot un skaidrojot ne tikai likuma normas, kurām atbilstoši jā sagatavo dokumentus iesniegšanai Reģistrā, bet arī e-vides un e-pakalpojumu praktiskos aspektus.

Sasniegtais rezultāts ir pozitīvs un liecina par klientu paradumu maiņu: 2023. gadā reģistrēšanai organizāciju reģistros elektroniski tika saņemti jau 63% pieteikumu, salīdzinājumam – 2022. gadā elektroniski tika saņemti 58% pieteikumu un 2021. gadā – 52%. Savukārt lielākajā no organizāciju reģistriem – biedrību un nodibinājumu reģistrā tika saņemts jau 66% pieteikums elektroniskā veidā.

2023. gadā Reģistrs turpināja 2022. gada 1. jūlijā uzsākto sadarbību ar Valsts ieņēmumu dienestu (VID), veicot papildu pārbaudes iesniegtajiem reģistrācijas pieteikumiem biedrību un nodibinājumu reģistrā un ārvalsts komersantu un organizāciju pārstāvniecību reģistrā, lai laikus pievērstu uzmanību aizdomīgiem gadījumiem nodokļu jomā un mazinātu iespējamus riskus un to negatīvās sekas nākotnē. 2023. gadā izvērtēšanai VID par iespējamiem nodokļu riskiem biedrību un nodibinājumu reģistra, kā arī pārstāvniecību reģistra subjektiem nodoti 418 reģistrācijas pieteikumi.

Biedrību un nodibinājumu reģistrs

Biedrību un nodibinājumu reģistrs joprojām ir daudzskaitlīgākais un aktīvākais reģistrs organizāciju reģistru vidū. Tajā klientu virzība uz e-vidi notiek sekmīgi: 2023. gadā jau 66% klientu pieteikumus iesniedza elektroniski, salīdzinājumam – 2022. gadā bija 61%.

Arī 2023. gadā Krievijas karš Ukrainā un sekojošās Eiropas Savienības (turpmāk – ES) sankcijas Krievijai turpināja ietekmēt arī biedrību un nodibinājumu reģistru – gan saistībā ar sankciju piemērošanu, gan saistībā ar biedrību, kuru mērķis bija palīdzības sniegšana Ukrainai, dibināšanu un dibinātāju pastiprināta pārbaude.

Turpinājās iepriekšējo gadu tendence, ka arvien aktīvāk biedrībās apvienojas dzīvokļu īpašnieki, dibinot dzīvokļu īpašnieku biedrības ar mērķi risināt ar mājas pārvaldīšanu saistītos jautājumus.

Jaundibinātas biedrības

2022 796 ↓6%

2023 1023 ↑28%

Jaundibināti nodibinājumi

2022 48 ↑2%

2023 33 ↓31%

Biedrību un nodibinājumu skaits reģistrā

2022 25 599 ↑2%

2023 26 370 ↑3%

2023. gadā mazinājās biedrību biedru – daudzdzīvokļu mājā esošo dzīvokļu īpašnieku – interese iekļāt prasījuma tiesības kredītiestādei pret aizdevumu mājas siltināšanai.

Iekļātas prasījuma tiesības

2022 6764 ↑1%

2023 6303 ↓7%

Politisko partiju reģistrs

Politisko partiju reģistrā reģistrē [politiskās partijas](#) un [politisko partiju apvienības](#).

2023. gadā palielinājās politisko partiju aktivitāte, gatavojoties Eiroparlamenta vēlēšanām 2024. gadā – politisko partiju un to apvienību reģistrā reģistrētas divas jaunas partijas un viena politisko partiju apvienība. Notikušas un reģistrētas izmaiņas līdz šim reģistrēto politisko partiju apvienību veidojošo partiju sastāvus.

Politisko partiju un to apvienību skaits

2022 81 ↑↓ 0 %

2023 84 ↑4%

Reliģisko organizāciju reģistrs

Reliģisko organizāciju un to iestāžu reģistrā reģistrē [reliģiskās organizācijas](#), [reliģisko organizāciju iestādes](#), kā arī [Katoļu baznīcas publisko tiesību juridiskās personas](#).

2023. gadā no Tieslietu ministrijas tika saņemta informācija par trīs reliģiskajām organizācijām, kuras nav iesniegušas Tieslietu ministrijai pārskatu par savu darbību, Reģistrs, pamatojoties uz [Reliģisko organizāciju likuma](#) 18.¹ panta pirmās daļas 3.punktu, pieņēma lēmumus par darbības izbeigšanu trīs reliģiskajām organizācijām. Salīdzinājumam – 2022. gadā, pamatojoties uz minēto regulējumu, Reģistrs pieņēma lēmumus par darbības izbeigšanu 17 reliģiskajām organizācijām.

Ņemot vērā, ka 2022. gadā pieņemtie grozījumi Reliģisko organizāciju likumā paredz no 2024.gada 1.marta reliģisko organizāciju un to iestāžu reģistrā reģistrēt nodaļas kā jaunu reliģisko organizāciju veidu, kā arī iespēju reģistrētajām draudzēm pieteikt reģistrācijai ziņas par reliģisko savienību (baznīcu), diecēzi vai nodaļu, kuras sastāvā tās darbojas, 2023. gadā tika veikti sagatavošanās darbi likumā noteikto ziņu reģistrāciju reliģisko organizāciju un to iestāžu reģistrā.

Reliģisko organizāciju skaits

2022 1276 ↑↓ 0 %

2023 1273 ↑↓ 0 %

Masu informācijas līdzekļu reģistrs

Reģistra valsts notāri masu informācijas līdzekļu reģistrā reģistrē avīzes, žurnālus, biļetenus un citus periodiskos izdevumus (iznāk ne retāk kā reizi trīs mēnešos, vienreizējā tirāža pārsniedz 100 eksemplārus), kā arī televīzijas un radio raidījumus, kinohronikas, informācijas aģentūru paziņojumus, audiovizuālos ierakstus, programmas, kas paredzētas publiskai izplatīšanai uz ieinteresētās personas pieteikuma, tiesas nolēmuma vai citas kompetentas valsts institūcijas (amatpersonas) lēmuma pamata. Šī Reģistra vešana izriet no Reģistram noteiktajiem pienākumiem likumā "Par presi un citiem masu informācijas līdzekļiem".

Masu informācijas līdzekļu skaits

2022 3339 ↑1%

2023 3369 ↑1%

Pārstāvniecību reģistrs

Pārstāvniecību reģistrā reģistrē [ārvalstu komersantu un organizāciju pārstāvniecības](#) bez tiesībām nodarboties ar komercdarbību Latvijas Republikā.

Pārstāvniecību skaits

2022 174 ↑5%

2023 160 ↓8%

Šķirējtiesu reģistrs

Šķirējtiesa kā nevalstisks, sabiedriska veidojums ir alternatīva valsts izveidotajām tiesām, un šķirējtiesas nav valsts tiesu sistēmas sastāvdaļa.

Šķirējtiesu skaits

2022 64 ↓3%

2023 57 ↓11%

2024. gada prioritātes:

Turpināt klientu virzīšanu uz pakalpojumu izmantošanu digitālajā vidē, veicinot komunikāciju ar tām klientu grupām (religīso organizāciju, biedrību, nodibinājumu pārstāvjiem), kuras kūrāk izmanto elektronisko pakalpojumu sniegtās priekšrocības, akcentējot ieguvumus, ko tie sniedz.

Grozījumi Religīso organizāciju likumā nosaka no 2024. gada 1.marta uzsākt jauna tiesību subjekta – reliģiskās savienības (baznīcas), diecēzes izveidotu nodaļu, kā arī ziņu par draudžu piederību reliģiskajai savienībai (baznīcai), diecēzei, nodaļai reģistrāciju.

1.6. Līgumu reģistri: 100% digitāls komerčķīlu reģistrs

Reģistrs reģistrē ne tikai uzņēmumus un organizācijas (tiesību subjekti), bet arī juridiskos faktus – līgumus.

2023. gadā līgumu reģistru pakalpojumus teju visi (98%) klienti izmantoja digitāli, kas apliecina to, ka klienti novērtē un izvēlas digitālos pakalpojumus. Klientu apkalpošanā palīdz saprotami, ērti sniegto pakalpojumu noteikumi, kas ļauj izmantot dokumenta parakstīšanu un elektronisku to iesniegšanu, parakstot ar e-parakstu, ne tikai konkrētam klientu lokam, bet arī ārvalstu iedzīvotājiem. Ja 2022. gadā Igaunijas, Lietuvas personas bija veiksmīgi iekļāvušās Reģistra digitālajā dzīvesveidā, dokumentus parakstot ar drošu e-parakstu un iesniedzot reģistrācijai elektroniski, tad 2023. gadā Baltijas valstu personām pievienojās arī Skandināvijas personas. Ir būtiski samazinājies pieprasījums pēc konsultācijām, kas saistītas ar e-vidi – kā parakstīt, kā noformēt e-dokumentu.

Komerčķīlu reģistrs

Komerčķīlu reģistrā reģistrē [komerčķīlu](#) līgumus. Komerčķīlu reģistrs bija pirmais Reģistra vestais reģistrs, kurā kopš 2020. gada pakalpojumi tiek nodrošināti tikai digitāli.

2023. gadā iezīmējās jauna tendence attiecībā uz komerčķīlas priekšmetu: par gada aktualitāti kļuva saules paneļu staciju iekļāšana. Tas visticamāk saistīts ar finansējuma pieejamību – Latvijas valsts un Eiropas Savienības līdzfinansējumu iegādei. Līdzīgi kā iepriekšējos gados visbiežāk tika iekļāta dažāda veida

lauksaimniecības tehnika (Valsts tehniskās uzraudzības aģentūra nodrošina speciālu agregātu reģistrāciju, kas ļauj šāda veida tehniku pēc reģistrācijas arī ieķīlāt), sabiedrību ar ierobežotu atbildību kapitāla daļas. Tika ieķīlātas, protams, arī akcijas, bet akciju ieķīlāšanas jomā vislielākā aktivitāte gaidāma 2024. gada otrajā pusē, kad, noslēdzoties akciju sabiedrību reformai, kas prasa akciju sabiedrībām Reģistrā iesniegt akcionāru reģistrus, ieķīlāt varēs tikai tādas akcijas, kuras ir reģistrētas akcionāru reģistrā.

Ļoti aktīvi notika arī ieķīlātajā maiņa, saistībā ar aktivitātēm komercreģistrā pie kapitālsabiedrības reorganizācijas, kuras rezultātā mainās arī dalībnieki (īpašnieki).

Jaundibinātas komercķīlas

2022 3459 ↑25%

2023 3586 ↑3%

Kopā pieņemto lēmumu skaits komercķīlu reģistrā (jauni, grozījumi, pārjaunojums, cesijas, dzēšana):

2022 8756 ↓↑0%

2023 8922 ↑2%

Laulāto mantisko attiecību reģistrs

Laulāto mantisko attiecību reģistrā reģistrē starp vīru un sievu noslēgtos laulību līgumus.

Līdzīgi kā iepriekš, arī 2023. gadā laulāto mantisko attiecību reģistrā lielākoties reģistrācijas dokumentus elektroniski iesniedza zvērināti notāri, tā nodrošinot ērtu klientu apkalpošanu, jo tādā gadījumā klientiem pašiem nav jāvēršas Reģistrā dokumentu iesniegšanai. Kopumā elektroniski tika saņemti jau 93% pieteikumu.

Visbiežāk reģistrētais laulāto mantisko attiecību veids bija laulāto mantas šķirtība.

Reģistrēto līgumu skaits

2022 25 557 ↑5%

2023 26 637 ↑4%

2024. gada prioritātes:

Ņemot vērā, ka pēc akciju sabiedrību reformas (akcionāru atklāšana) noslēgšanās 2024. gada 1.jūlijā varēs ieķīlāt tikai tādas akcijas, kas reģistrētas akcionāru reģistrā, jaunais regulējums būtiski ietekmēs akciju ieķīlāšanu.

1.7. Datu aktualitātes nodrošināšana: jauni izaicinājumi

Reģistrs strādā pēc moto "klientus konsultējam, datus uzraugām". Saskaņā ar starptautisko un nacionālo regulējumu, kā arī starpvaldību organizācijas Finanšu darījumu darba grupa (FATF) vadlīnijām Reģistrs rūpējas par datu kvalitāti 3A zīmē, tas ir, akurāti (pareizi), adekvāti (atbilst reālajai situācijai) un aktuāli (jaunākā informācija) dati.

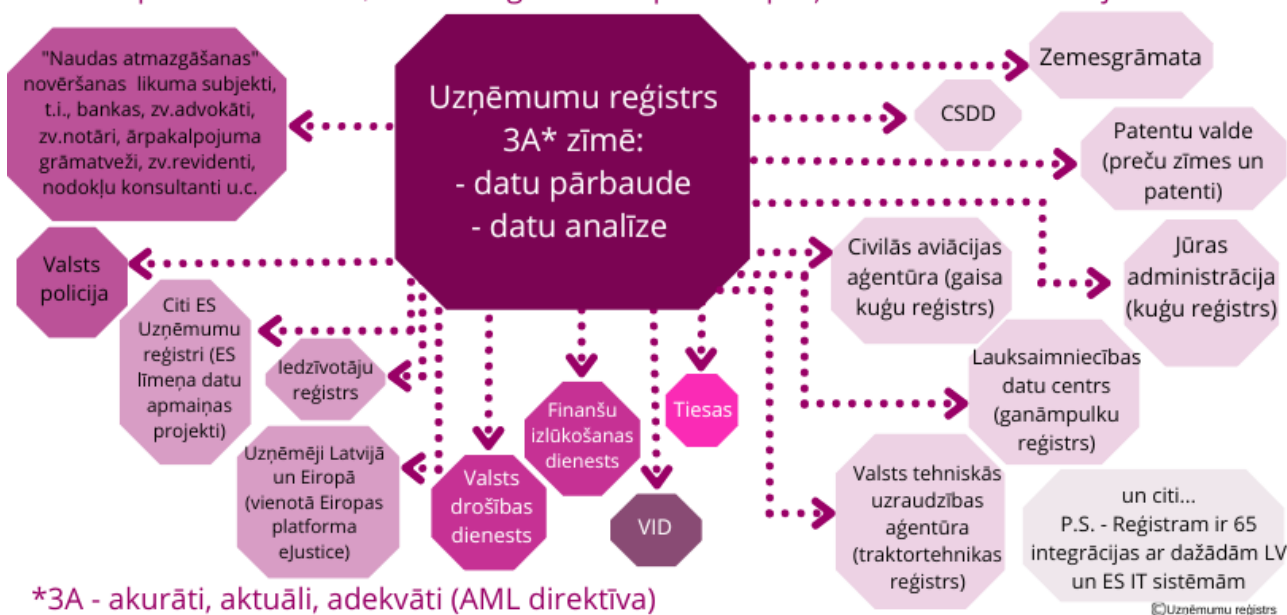
Datu kvalitātes nodrošināšana tiek veikta trīs līmeņos. Pirmajā līmenī datu kontrole notiek pirms reģistrācijas, otrajā – pēc reģistrācijas, iestādes līmenī, trešajā – pēc reģistrācijas, sadarbībā ar publisko un privāto sektoru.

Lai saskaņā ar Digitalizācijas direktīvu nodrošinātu informāciju citu Eiropas valstu reģistru iestādēm (BRIS) par personām, kam Latvijā liegts ieņemt amatus ('disqualified directors'), [Reģistrs 2023. gadā ir kļuvis par nacionāla mēroga kontaktpunktu](#). Respektīvi, Reģistrs citām Eiropas reģistru iestādēm nodod informāciju, kas tiek saņemta no citām Latvijas publiskā sektora iestādēm – no Iekšlietu ministrijas Informācijas centra vestā Soda reģistra - datus par kriminālprocesā vai administratīvā pārkāpuma procesā pieņemtajiem nolēmumiem un sodītajām personām, tām noteiktajiem ierobežojumiem ieņemt amatus, un no Valsts ieņēmumu dienesta datus par personām, kas iekļautas riska personu sarakstā. Jaunais pienākums ver jaunus izaicinājumus datu kvalitātes jomā, ņemot vērā, ka Reģistrs saņemtos datus nepārbauda, tikai nodod, bet saņēmēji tos uztver kā Reģistra datus, atbilstoši 3A kvalitātei.

Latīņa datu kvalitātei ir augsta, jo Reģistra datus plaši izmanto publiskais un privātais sektors Latvijā, kā arī Eiropas platformās – vienotajā Eiropas e-tiesiskuma portālā "e-Justice" un Eiropas uzņēmumu/biznesa reģistru savstarpējā datu apmaiņas platformā.

Uzņēmumu reģistra vieta un loma

Valsts & privātais sektors, kas uz Reģistra info pamata pieņem lēmumus ar tālejošām sekām

2023. gadā Uzņēmumu reģistrs strādāja arī pie vēsturiskā mantojuma sakārtošanas. Tas ir, līdzīgi kā šobrīd notiek deviņdesmito gadu mantojuma – papīra dokumentu – skenēšana, lai nodrošinātu to pieejamību tiešsaistē ikvienam, tā arī, balstoties uz Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likumā noteikto uzdevumu, notiek reģistros esošo nepilnīgo datu precizēšana: daudziem deviņdesmitajos gados populārās saimnieciskās darbības formas – zemnieku/ zvejnieku saimniecības – īpašniekiem un amatpersonām, kas uzņēmumus dibināja laikos, kad vēl netika piešķirti personas kodi, tie tiek aktualizēti.

Datu kvalitātes nodrošināšana Reģistrā tiek veikta trīs līmeņos.

1.7.1. Pasākumi datu aktualitātes nodrošināšanai: pirms reģistrācijas

Pirmajā līmenī pārbaudes veic valsts notārs pirms reģistrācijas. Vēsturiski pie reģistrācijas valsts notārs tikai pārbaudīja iesniegto dokumentu atbilstību likumam, reģistra ierakstiem un atsevišķu citu valsts reģistru datiem. Pēdējos gados valsts notāra pirms reģistrācijas veikto pārbaūžu apjoms ir būtiski audzis, vienlaikus virkne no savulaik veiktajām darbībām tiek nodrošināta, izmantojot IT risinājumus.

Pirms reģistrācijas valsts notārs:

- pārbauda klienta iesniegto dokumentu atbilstību likumu prasībām,
- pārbauda pieteiktās informācijas atbilstību likumu prasībām un iepriekš reģistrētajai informācijai (izmaiņu gadījumā),
- veic juridiskās adreses pārbaudi gan valsts adresu reģistrā, gan kadastra informācijas sistēmā, gan riska adresu sarakstā,
- veic fizisko personu datu pārbaudi dažādos gan nacionālos, gan starptautiskos reģistros un sarakstos, piemēram, riska personu saraksts, starptautisko sankciju saraksts u.c.,
- patieso labuma guvēju reģistrācijas ietvaros analizē īstenotās kontroles ķēdi un dokumentāro pamatojumu,
- ieskatās ārvalstu reģistros (ja iespējams), pārlicinās par pilnvarojumu un analizē ārvalstu normatīvo regulējumu,
- riska gadījumos nosūta informāciju VID nodokļu risku analīzes veikšanai,
- pārbauda, vai nav reģistrēts kāds tiesisks šķērslis ieraksta veikšanai.

Pirmsreģistrācijas pārbaudēs notiek sadarbība ar Valsts ieņēmumu dienestu, lai mazinātu ēnu ekonomiku un regulējuma ietvarā vērtētu nodokļu riskus.

VID izvērtēšanai nodotie reģistrācijas pieteikumi

2022 3070 ↑ 103%

2023 2904 ↓ 5%

Īstenojot principu “konsultē vispirms”, gadījumos, kad klienti iesniegtajos dokumentos ir pieļāvuši sīkus trūkumus, valsts notārs proaktīvi kontaktējas ar klientiem, zvanot un rakstot e-pastus, lai klienti varētu tos operatīvi novērst.

1.7.2. Pasākumi datu aktualitātes nodrošināšanai: pēc reģistrācijas – kontrole iestādes līmenī

Datu kontroles pasākumus veic Reģistra valsts notāri, izmantojot proaktīvas ‘konsultē vispirms’ konsultācijas, kam, ja klients nereaģē, seko juridiskie soļi – brīdinājums, lēmums par darbības izbeigšanu, ieraksts par darbības izbeigšanu un izslēgšana. Vienkāršotās likvidācijas procedūru regulē likumi, un tā tiek izmantota tikai tad, ja klients nereaģē, jeb reģistru tīrīšanai no “tukšajām čaulām”. Tās rada ilūziju par ekonomisko aktivitāti valstī, kā arī tiek izmantotas “balto apkaklīšu” noziegumos. Vienkāršotās likvidācijas gadījumā nenotiek parastais likvidācijas process, kura laikā likvidators sakārto uzņēmuma lietvedību, nodod Latvijas Nacionālajā arhīvā dokumentus u.tml.

Agrāk vienkāršotā likvidācija attiecās tikai uz komercreģistrā reģistrētajām kapitālsabiedrībām, ko regulēja [Komerclikums](#), bet pēdējos gados reģistru tīrīšana kļūst iespējama arī citos reģistros: uzņēmumu reģistrā reģistrēto kooperatīvo sabiedrību vienkāršoto likvidāciju regulē [Kooperatīvo sabiedrību likums](#) un reliģisko organizāciju un to iestāžu reģistrā reģistrēto reliģisko organizāciju vienkāršoto likvidāciju – [Reliģisko organizāciju likums](#).

Reģistra kontroles pasākumu mērķis ir nevis uzņēmumu izslēgt vai sodīt (2023., kā arī 2022. un 2021. gadā netika piemērots neviens sods), bet nodrošināt aktuālus, akurātus un adekvātus datus.

Nosūtītie brīdinājumi*

2022 2633 ↑ 2%

2023 2529 ↓ 4%

*Reģistra nosūtītie brīdinājumi par valdes pilnvaru termiņa beigām, par uzņēmuma/organizācijas neatrašanos juridiskajā adresē, par citos normatīvos aktos noteikto dokumentu iesniegšanu

Ieraksti komercreģistrā un uzņēmumu reģistra žurnālā par kapitālsabiedrību un kooperatīvo sabiedrību darbības izbeigšanu*

2022 4962 ↓ 35%

2023 4017 ↓ 19%

*Ieraksti komercreģistrā un uzņēmumu reģistra žurnālā tiek izdarīti, pamatojoties uz Reģistra un Valsts ieņēmumu dienesta lēmumu par darbības izbeigšanu, saskaņā ar [Komerclikuma 314.1 panta](#) pirmo un trešo daļu, 320. panta otro prim daļu un [Kooperatīvo sabiedrību likuma 70. panta](#) pirmo un trešo daļu, 76. panta sesto daļu. No kopējo ierakstu skaita 60% 2022. gadā un 66% 2023. gadā tika veikti, balstoties uz Valsts ieņēmumu dienesta lēmumu.

Kapitālsabiedrību un kooperatīvo sabiedrību skaits, kuras izslēgtas no komercreģistra un uzņēmumu reģistra žurnāla*

2022 6120 ↓ 29%

2023 3418 ↓ 44%

*Saskaņā ar [Komerclikuma 317. panta otro daļu](#) un [Kooperatīvo sabiedrību likuma 71.panta otro daļu](#)

2023.gadā, pamatojoties uz [Reliģisko organizāciju likuma](#) 18.¹ panta pirmās daļas 3.punktu, tika pieņemti lēmumi par trīs reliģisko organizāciju darbības izbeigšanu, salīdzinājumam – 2022. gadā bija 17 lēmumi.

Lai gan vienkāršotās likvidācijas procedūra ietver vairākus brīdinājumus un paziņojumus vairāku mēnešu garumā, vēl līdz 2021. gada 1.jūnijai Latvijas Republikas Senāta spriedumam ļoti bieži bija tā, ka tikai pēc tam, kad uzņēmums jau ir likvidēts un izslēgts no Reģistra vestajiem reģistriem, tas gatavs aktualizēt datus, vienlaikus lūdzot atjaunot uzņēmuma darbību (statusu). Līdz Senāta spriedumam šādos gadījumos, ņemot vērā, ka vienkāršotās likvidācijas mērķis nav izbeigt strādājoša uzņēmuma darbību, galvenais valsts notārs atcēla valsts notāra pieņemto lēmumu un atjaunoja uzņēmuma darbību. Izpildot Senāta spriedumu, Reģistrs vienkāršotās likvidācijas gadījumos [mainīja praksi](#) un izslēgtās kapitālsabiedrības ar galvenā valsts notāra lēmumu vairs neatjauno. Senāta sprieduma rezultātā, kā arī dēļ tā, ka PLG atklāšanas reforma ir noslēgusies, ir mazinājies galvenā valsts notāra lēmumu, ar kuru tiek atcelts valsts notāra lēmums, skaits. Tomēr nemainīga joprojām saglabājas agrākā tendence: ir mainījies galvenā valsts notāra darbs – ja agrāk galvenais valsts notārs ar klientu sūdzību palīdzību varēja vērtēt valsts notāru darba kvalitāti pēc būtības, tad pēdējos gados lielākā daļa sūdzību ietvēra lūgumu atjaunot darbību. Tādējādi galvenā valsts notāra lēmumi, kas atceļ valsts notāra lēmumu, vairs nenes informāciju par valsts notāru kļūdām, bet klientu vieglprātību vai aizmāršību.

Atcelto lēmumu skaits par uzņēmuma likvidēšanu valdes neesamības dēļ

2022 3 ↓ 73%

2023 8 ↑ 166%

Atcelto lēmumu skaits par uzņēmuma likvidēšanu neatrašanos juridiskajā adresē dēļ

2022 56 ↓ 46%

2023 34 ↓ 39%

Atcelto lēmumu skaits par uzņēmuma likvidēšanu PLG neatklāšanas dēļ

2022 12 ↓ 94%

2023 17 ↑ 41%

2023. gadā pieaug tendence, ka klientu vieglprātības rezultātā galvenajam valsts notāram nākas atcelt arī tādus valsts notāra lēmumus, kas pieņemti, nevis vienkāršotās likvidācijas procedūrā, bet balstoties uz likvidatora pieteikumu par uzņēmuma vai kapitālsabiedrības likvidāciju. Lai gan pieteikumā atzīmēts, ka atlikusī manta ir sadalīta, reāli tas nebija izdarīts. Līdz ar uzņēmuma izslēgšanu ir zudusi iespēja pabeigt uzņēmuma atlikušās mantas sadali jeb, citiem vārdiem sakot, zudusi iespēja rīkoties ar uzņēmuma mantu, jo uzņēmumam zudusi tiesībspēja, un visa tajā esošā manta līdz ar uzņēmuma izslēgšanu no Reģistra reģistriem kļūst piekritis valstij. Lai dotu iespēju tomēr sadalīt atlikušo mantu, tika atcelts valsts notāra lēmums par sabiedrības izslēgšanu no komercreģistra (7 SIA) un uzņēmumu reģistra žurnāla (2 zemnieku saimniecības).

Atcelto lēmumu skaits par uzņēmuma likvidēšanu "aizmirstas mantas" dēļ

2022 6 ↑ 50%

2023 9 ↑ 50%

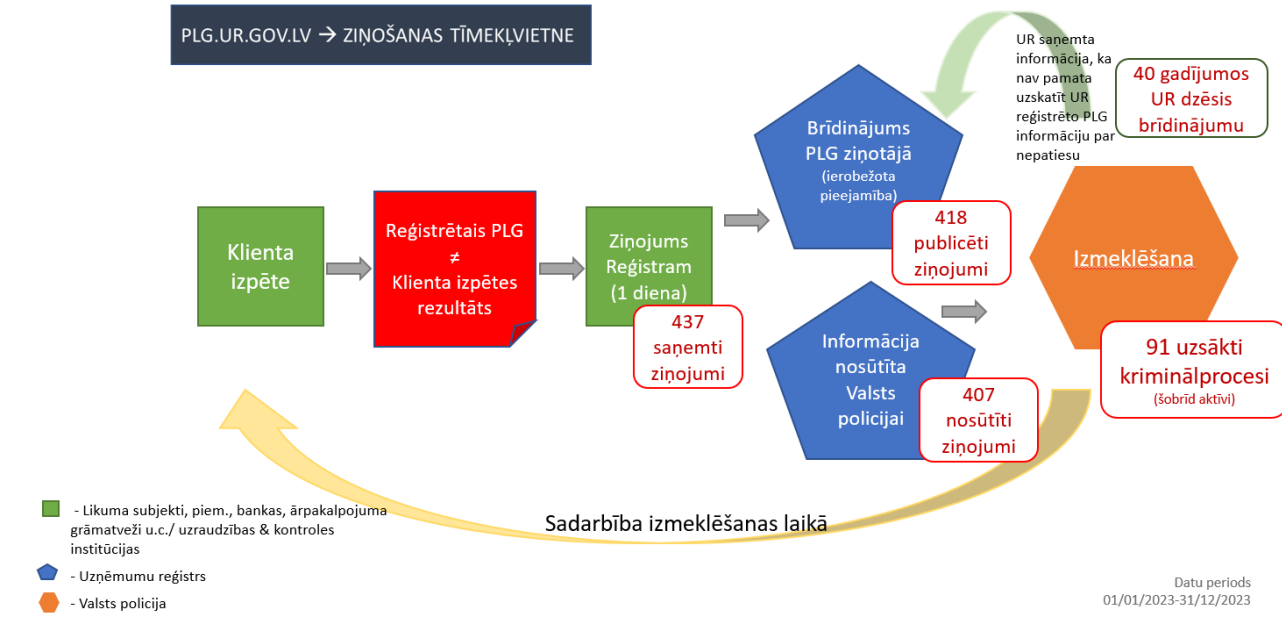
1.7.3. Pasākumi datu aktualitātes nodrošināšanai: pēc reģistrācijas – datu salīdzināšana ar privāto sektoru

Trešajā datu kontroles līmenī notiek reģistrētās informācijas salīdzināšana starp publisko un privāto sektoru, kas gadījumos, kad klients Reģistrā ir iesniedzis nepatiesu informāciju jeb melojis valsts iestādei, rezultējas ar [kriminālatbildību](#).

Caurspīdīgas uzņēmējdarbības vides nodrošināšana neaprobežojas tikai ar reģistrēto informāciju – kopš 01.07.2020. [likuma subjektiem](#), piemēram, bankām, ārpakalpojuma grāmatvežiem, advokātiem un citiem profesionālo pakalpojumu sniedzējiem, kā arī uzraudzības un kontroles institūcijām, piemēram, Finanšu un kapitāla tirgus komisijai (FKTK) un Valsts ieņēmumu dienestam (VID) ir pienākums ziņot Reģistram, ja to konstatētā informācija par juridiskās personas PLG ir atšķirīga no Reģistrā reģistrētās (iespējams sniegta nepatiesa informācija par PLG).

SADARBĪBA STARP PUBLISKO UN PRIVĀTO SEKTORU 2023

PLG.UR.GOV.LV → ZIŅOŠANAS TĪMEKĻVIETNE

Prioritātes 2024. gadā:

Pārskatīt sadarbības starp publisko un privāto sektoru pārbaužu procesu un padarīt kopējo procesu efektīvāku atbilstoši nākamā plānošanas perioda Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas plānam.

1.8. Maksātnespējas reģistrs: 98% klientu izvēlas e-vidi

Maksātnespējas reģistrā tiek ierakstītas ziņas, kas saistītas ar administratoru iecelšanu/atcelšanu, tiesiskās aizsardzības procesa un maksātnespējas procesa norisi u.c.

Maksātnespējas reģistra izveidošanas mērķis bija nodrošināt maksātnespējas lietas publiskumu. Visi maksātnespējas reģistra ieraksti ir [pieejami publiski](#) e-vidē. Arī teju visi reģistrācijas pieteikumi reģistrācijai maksātnespējas reģistrā 2023. gadā tika saņemti elektroniski – 98%.

Maksātnespējas reģistrā veikto ierakstu skaits par jauniem juridisko personu procesiem (maksātnespējas process, tiesiskās aizsardzības process un ārpustiesas tiesiskās aizsardzības process):

2022 444 ↑31%

2023 345 ↓22%

No tiem tieši jauni maksātnespējas procesi:

2022 309 ↑27%

2023 243 ↓21%

Maksātnespējas reģistrā veikto ierakstu skaits par jauniem fiziskās personas maksātnespējas procesiem:

2022 849 ↓9%

2023 772 ↓9%

2023. gadā maksātnespējas reģistrs tika papildināts ar jaunu informāciju un ar jaunām meklēšanas iespējām tajā. Atbilstoši 28.03.2023. grozījumiem Maksātnespējas likumā no 15.09.2023. Reģistrs reģistrē arī tādus maksātnespējas procesus, kuros fiziskās personas maksātnespējas process ir piemērojams arī parādniekiem, kuri vienlaikus ir individuālie komersanti vai individuālā (ģimenes) uzņēmuma, zemnieku saimniecības vai zvejnieku saimniecības īpašnieki, respektīvi, tām uzņēmumu formām, kurās īpašniekam ir pilna (neierobežota) atbildība. Šajos procesos ir divi parādnieki – fiziskā persona un viņas uzņēmums. Līdz ar to arī [maksātnespējas reģistra](#) vietnes meklētājā tika veiktas izmaiņas – jaunas informācijas meklēšanas iespējas par šādu procesu gan pēc fiziskās personas, gan pēc uzņēmuma datiem (vārds, uzvārds, personas kods, uzņēmuma nosaukums, reģ. nr.). Arī publiskā izziņa šādam procesam ir viena.

1.9. Publiskā sektora iestādes: 100% digitāla pašapkalpošanās

Publisko personu un iestāžu saraksts ietver ziņas par visām [publiskajām personām un iestādēm](#). Sarakstu Reģistrs nodrošina no 2018. gada 1. jūnija, un tas bez maksas ir pieejams ikvienam interesentam. Sarakstā iekļautās ziņas ievada pašas [publiskās personas un iestādes](#), un tās arī ir atbildīgas par ievadīto datu pareizību un atbilstību normatīvajiem aktiem.

Publisko personu un iestāžu saraksts ir pirmais Reģistra reģistrs, kurā dati tiek vākti, izmantojot klientu pašreģistrācijas principu. Tas nozīmē, ka atšķirībā no pārējiem reģistriem, kuros vispirms klients datus iesniedz iestādei, pēc tam ierēdnis – valsts notārs tos pārbauda un ievada reģistrā, pašreģistrācijas princips nozīmē: klienti – publiskās personas un iestādes – pašas reģistrējas reģistrā, un pašas nodrošina savu datu aktualitāti. Tas ir piemērs valsts pārvaldes efektivitātei, jo Reģistra resursi netiek tērēti datu ievadīšanai, bet tikai sistēmas uzturēšanai.

Saraksts ar klientu pašreģistrācijas principu vēsturiski veidots kā pirmais redzējums nākotnes Reģistram – klients datus ievada e-pakalpojumā, IT risinājumi ļauj klientam pašapkalpoties, un Reģistrs kā iestāde nodrošina tikai konsultācijas un reģistru (sistēmu) darbību.

Lai uzlabotu publisko personu un iestāžu saraksta datu kvalitāti (kad dati netiek ievadīti savlaicīgi, tiek ievadīti kļūdaini, neprecīzi vai neatbilstoši faktiskajai situācijai), Reģistrs 2023.gadā saraksta funkcionalitātes pilnveidošanai veica astoņus pielāgojumus IT sistēmās – lai nodrošinātu tikai tādas informācijas apstrādi, kas izriet no tiesiskā regulējuma (specifiski pielāgojumi Saeimas un SAB vadītāju datu apstrādei), pielāgojumus datu ievades ērtībai un datu kvalitātes uzlabošanai – dažādi brīdinājumi saistībā ar deleģēto iestāžu un augstāko iestāžu datu ievadi, pielāgojumi, lai korekti atveidotu izmaiņas ar atliktu spēkā stāšanās datumu.

Publiskā sektora iestādes

2022 2809 ↓ 10%

2023 2746 ↓ 2%

Iespējams, ka iestāžu skaita samazinājums varētu būt saistīts ar administratīvi teritoriālo reformu.

Prioritāte 2024. gadā:

Reģistrs turpinās konsultēt publiskā sektora iestādes un nodrošināt reģistra (sistēmas) darbību.

1.10. Skaitļi Uzņēmumu reģistrā 2023

2023. gada beigās reģistrēts

<p>131 988 sabiedrības ar ierobežotu atbildību ↑1%</p>	<p>916 akciju sabiedrības ↓ -2%</p>	<p>24 106 zemnieku saimniecības ↓ -1%</p>	<p>21 599 individuālās uzņēmējdarbības formas ↓ ↑ -0%</p>
<p>26 370 Biedrības un nodibinājumi ↑3%</p>	<p>1 482 kooperatīvi ↓ -8%</p>	<p>2 746 publiskā sektora iestādes ↓ - 2%</p>	

Saņemtie pieteikumi 2023. gadā

<p>92% elektroniskā formā saņemtie pieteikumi</p>	<p>8% papīra formā saņemtie pieteikumi</p>
--	---

Informācijas saņemšanas pašapkalpošanās e-pakalpojumi 2023. gadā

<p>2,1 miljoni skatījumi informācijas tīmekļvietnē https://info.ur.gov.lv</p>	<p>46,3 miljoni pieprasījumi e-pakalpojumā "sistēma sistēmā" (API)</p>
---	---

Klientu atbalsts

<p>55 716 jeb 93% atbildēto zvanu skaits</p>	<p>3 850* virtuālā asistenta UNA sarunu skaits</p>	<p>799 467 sesiju skaits Reģistra tīmekļvietnē www.ur.gov.lv</p>
---	---	--

Sekotāju skaits sociālajos tīklos

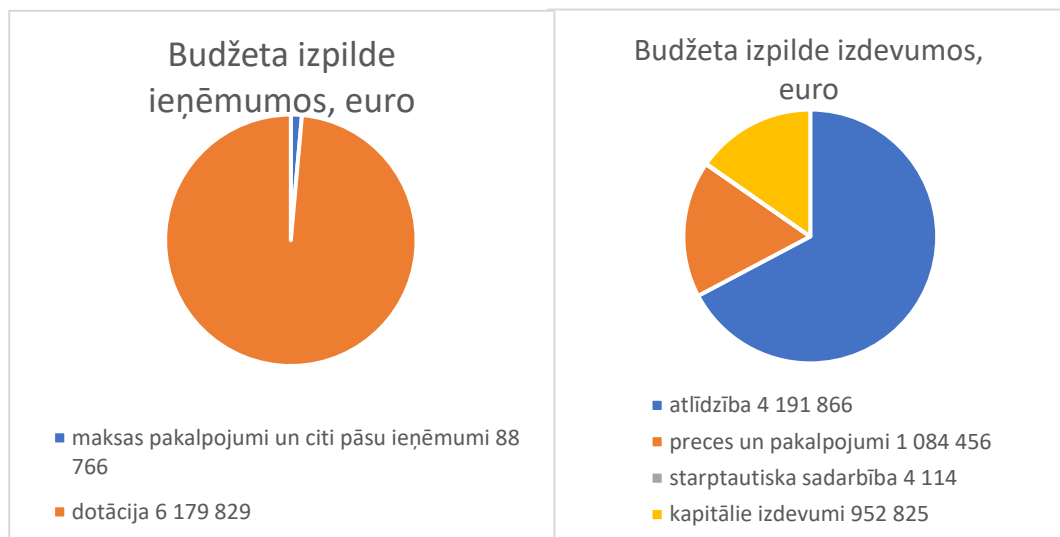
<p>3 034 Facebook</p>	<p>4 075 X (Twitter)</p>
----------------------------------	-------------------------------------

*Dati par periodu 01.01.2023. – 30.06.2023.

2. Budžeta informācija

2.1. Finansējums un tā izlietojums

Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrs ir valsts budžeta finansēta iestāde. 2023.gada budžeta izpilde ieņēmumos ir 6 268 595 euro un izdevumos - 6 233 261 euro.

Ieņēmumi valsts budžetā no valsts nodevām par reģistrācijas darbību veikšanu Uzņēmumu reģistra vestajos reģistros 1 922 202 euro.

2.2. Bilance

N.p.k.		Pārskata perioda beigās, euro	Pārskata perioda sākumā, euro
1.	Aktīvi:	2 842 610	2 407 176
1.1.	Ilgtermiņa ieguldījumi	2 375 127	2 023 453
1.2.	Apgrozāmie līdzekļi	467 483	383 723
2.	Pasīvi:	2 842 610	2 407 176
2.1.	Pašu kapitāls	2 103 763	1 847 863
2.2.	Saistības	738 847	559 313

Zembilance

3.	Zembilances pasīvi	559 724	36 811
-----------	---------------------------	----------------	---------------

2023.gadā ieņēmumi sastādīja 6 274 162 euro un izdevumi – 6 018 262 euro, pašu kapitāls palielinājies par 255 900 euro.

3. Personāls

Reģistrs stratēģijā 2022 – 2026 pirmo reizi iestādes vēsturē kā vienu no prioritārajiem darbības virzieniem definēja “[Pievilcīgs darba devējs](#)”, jo iestādes digitālā transformācija, kas ietver iestādes procesu un pakalpojumu attīstību, nav iespējama bez cilvēkiem. Tikai cilvēki būs tie, kas pārmaiņu rezultātā nodrošinās nepieciešamo iznākumu.

2020.-2021. gadā, kad slimības Covid-19 ierobežojumu rezultātā iestāde slēdza klientu apkalpošanu klātienē un daudzi nodarbinātie strādāja attālināti, atklājās, ka, no vienas puses, vairumā gadījumu nodarbinātie spēj nodrošināt labus darba rezultātus un jūtas kopumā labi, strādājot attālināti, un vēlas to turpināt, bet, no otras puses, situācija izgaismoja vairākas ar darba vidi un informācijas apriti saistītas nopietnas nepilnības. Turklāt – nesaistīti ar Covid-19 situāciju 2020. gadā iestādē notika reorganizācija – agrākās reģionālās nodaļas (Liepājā, Ventspilī, Bauskā, Valmierā, Jēkabpilī, Rēzeknē, Daugavpilī) tika likvidētas kā iestādes struktūrvienības (nodaļas), bet reģionos strādājošie ar savu darbu iekļāvās iestādes kopējā darba plūsmā, tādējādi faktiski strādājot attālināti no iestādes galvenā biroja jeb Resursu mājas Rīgā. Papildus tam 2021. gadā Valsts kancelejas veiktā iesaistīšanās pētījuma apkopotie dati atklāja, ka 1) Reģistra nodarbinātos raksturo izpratne par iestādes misiju, vīziju un vērtībām, uzticēšanās iestādes augstākā līmeņa vadībai un tās sniegtajai informācijai, uzticēšanās informācijai, ko saņem; 2) nodarbinātie strādā ar misijas apziņu, lepojas ar to, ko dara, nodarbinātie strādā ar augstu atbildības sajūtu, ir augsta koncentrēšanās spēja, izpalīdzīgs kolektīvs, pozitīva gaisotne, bet pie visa iepriekš minētā Reģistra nodarbinātajiem uzrādās liels izdegšanas risks.

Tādējādi Reģistram bija laba bāze, lai uzsāktu un [attīstītu attālināto darbu](#), iemiesojot sabiedrības mobilitātes jēdzienu dzīvē un orientējoties uz darāmajiem darbiem ikdienas pakalpojumu klientiem nodrošināšanas un iestādes digitālās transformācijas kontekstā.

Tāpēc tika nolemts stratēģijas periodā attīstīt darba vidi, nodrošinot nodarbinātajiem mobilitāti atbilstoši pašu izvēlei, un pilnveidot iekšējās pārmaiņu komunikācijas procesus iestādes digitālās transformācijas īstenošanai. Reģistrs vēlas radīt tādu darba vidi un apstākļus, kas motivētu profesionāļus strādāt Reģistrā, lai cilvēki, no vienas puses, efektīvi nodrošinātu iestādes mērķu sasniegšanu, bet, no otras puses, justos labi un ar prieku nāktu uz darbu.

Darbības virziena “Pievilcīgs darba devējs” ieviešanai tika definēti vairāki mērķi.

Mērķa “Attīstīta, elastīga darba vide” sasniegšanai Reģistrs 2022. gadā definēja mobilās darba vietas konceptu, kas ietver noteiktu darba vietas aprīkojuma un datortehnikas drošības standartu, lai nodarbinātais droši varētu strādāt no jebkuras vietas, un uzsāka tā ieviešanu. Reģistrs 2022. gada ieviesa IP telefonijas risinājumu Jabber, kas ļauj zvanu centra un citiem nodarbinātajiem izmantot datora programmatūru vai lietotni mobilajā telefonā, lai veiktu zvanus, izmantojot darba telefona numuru. Tādējādi nodarbinātie var strādāt attālināti bez nepieciešamības darba saziņai izmantot privātos mobilos tālruņus, tostarp publiskot privāto mobilo tālruņu numurus. 2023. gadā Reģistrs turpināja IP telefonijas risinājuma ieviešanu visu nodarbināto ierīcēs. Jaunais dzīvesveids ļāvis iestādē noņemt 153 stacionāros telefona aparātus.

Mērķa “Iesaistīti darbinieki” sasniegšanai 2023.gadā tika veikts Reģistra nodarbināto darba dzīves kvalitātes pētījums. Tas atklāja, ka kvalitatīvu darba dzīvi nodarbinātajiem nodrošina labas attiecības un komunikācija darbā, personību piemērotība amata pienākumiem un videi, piederība un darba nozīmīgums. Savukārt

darba dzīves kvalitāti visvairāk mazina nepietiekamais atalgojums, darba stress, darba un privātās dzīves līdzsvara trūkums, kā arī atsevišķos gadījumos darba izraisītas veselības problēmas. Tādējādi iestādei jārisina nepietiekošā atalgojuma problēma, darba slodzes samērošana, mazinot darba stresu un nodrošinot darba un privātās dzīves līdzsvaru, kā arī jāuzlabo fiziskie darba resursi un apstākļi, lai mazinātu darba radītas veselības problēmas, un komunikāciju, kas ir izteikti aktuāla problēma daļai personāla. Kopumā darba dzīves kvalitāti ietekmē deviņi faktori: atalgojums par darbu, attiecības un komunikācija darbā, iesaiste organizācijas kultūrā un politikā, darba un privātās dzīves līdzsvars, izaugsmes iespējas, veselība un drošība, piederība un darba nozīmīgums, personības piemērotība darbam, darba stress.

Reģistra stratēģijā kā viens no kvalitātes rādītājiem noteikta nodarbināto iesaistīšanās, kas būtu jānotur 70% līmenī. Reģistra nodarbināto iesaistīšanās indekss 2022. gadā bija 93,4%. Tas norāda, ka Reģistra nodarbinātajiem ir augsts iesaistīšanās līmenis, cilvēki strādā ar misijas apziņu, taču vienlaikus tas var nest izdegšanas risku. Iesaistīšanās pētījums atklāja, ka kopumā Reģistra rādītāji ir virs valsts pārvaldes vidējiem rādītājiem (daudzos blokos saņemta atzīme 4 (skalā, kurā maksimums ir 5)). Nodarbinātie ir īpaši apmierināti ar savu tiešo vadītāju un atmosfēru savā struktūrvienībā, saprot iestādes stratēģiskos mērķus, un tie iedvesmo darbam. Vienlaikus dati norādīja, ka ne vienmēr nodarbinātie izprot savas struktūrvienības mērķus un savu lomu iestādes stratēģisko mērķu sasniegšanā. Atsevišķas datu pozīcijas arī norādīja, ka iestādē tiek veikts rutinēts darbs, kura ietvaros piemirstas darba jēga un nozīmīgums. Savukārt jomas, kurām īpaši jāpievērš – nodarbināto labbūtība, izdegšanas mazināšana un darba jēgas un mērķa skaidrošana ikdienā. Atvērtajos jautājumos izcēlās sekojošas uzlabojamās jomas – atalgojums, darba vide gan Reģistra telpās, gan attālinātajā darba vietā, kā arī nepieciešamība turpināt darbu pie IT risinājumu darbības uzlabošanas.

2023.gadā Reģistram tika piešķirts papildu finansējums, kas ļāva pārskatīt nodarbināto atalgojumu, to kāpinot, tomēr tas nav pietiekams, lai sasniegtu mēnešalgu intervāla viduspunktu.

Atkārtots valsts pārvaldes nodarbināto iesaistes pētījums tiks veikts 2024. gadā, kas dos iespēju salīdzināt rādītājus.

Ņemot vērā attālinātā darba blakni – piederības sajūtas mazināšanos, lai veicinātu nodarbināto iesaisti, 2023. gadā tika organizēti neformālie pasākumi, veikta vidējā līmeņa vadītāju apmācība, ceļot kompetenci vadīt komandu attālinātas darba laika formas apstākļos, nodrošinot atgriezenisko saikni. 2023. gadā apmācību procesā iesaistīts 171 nodarbinātais 60 dažādās mācībās (konferences, kursi, radošās darbnīcas, vebināri, e-mācības), 24 no tām organizēja Valsts administrācijas skola. Piederības un kopības sajūtas veicināšanai tika izmantota arī 2022. gadā izveidotā iekšējās saziņas platforma. Tās uzturēšanā iesaistās dažādu struktūrvienību aktīvākie nodarbinātie, veidojot interaktīvus iesaistīšanās pasākumus, daloties ar stāstiem no darba ikdienas un uzrunājot iesaistīties tematiskos pasākumos. Neskatoties uz attālināto darbu, šīs aktivitātes veicina kopības sajūtu un iesaisti.

Attālinātais darbs un attālināta klientu apkalpošana ir ievērojami paātrinājusi Reģistra iekšējo digitālo transformāciju, jo jaunais – digitālais – dzīvesveids prasa pārmaiņas: jaunas tehnoloģijas un jaunus darba procesus. Uzsāktā transformācija kā pārmaiņu un attīstības process notiek joprojām. Galvenās tendences ir:

- pieaugoša mākoņpakalpojumu izmantošana, kas ļauj nodarbinātajiem strādāt no jebkuras vietas, nodrošinot lielāku elastību un pieejamību;
- attālinātās saziņas iespēju izmantošana ne tikai ikdienas saziņā, bet arī nodarbināto apmācīšanās, kā rezultātā tehnoloģu attīstība palīdz uzlabot nodarbināto efektivitāti un produktivitāti;
- pieaugoša uzmanība datu drošībai un privātumam, lai aizsargātu Reģistra rīcībā esošos datus.

Tā rezultātā, līdz ar iestādes digitālo transformāciju, kas ietver gan tehnoloģiju attīstību, gan tehnoloģiju attīstības rezultātā ienestās pārmaiņas dažādos darba procesos, Reģistra kā iestādes ieguvumi ir: paaugstinājusies efektivitāte un produktivitāte, jo tehnoloģu attīstība palīdz Reģistram uzlabot sniegto pakalpojumu kvalitāti; uzlaboti pakalpojumi, jo digitālās tehnoloģijas var palīdzēt nodrošināt ātrāku, ērtāku un pieejamāku klientu apkalpošanu; paaugstināta pārredzamība un atbildība, jo tehnoloģijas palīdz iestādei būt atvērtākai un atbildīgākai pret sabiedrību; labāka lēmumu pieņemšana, jo tehnoloģijas palīdz iestādei pieņemt efektīvākus – datus balstītus – lēmumus. Transformācijas procesā jāsaskaras arī ar izaicinājumiem: nepieciešams ieguldīt ievērojamus līdzekļus digitālajās tehnoloģijās un infrastruktūrā; nepieciešams apmācīt nodarbinātos, lai viņi varētu droši izmantot jaunās tehnoloģijas; jāspēj mazināt pretestību pārmaiņām, veicot nodarbināto iesaistīšanu pārmaiņu procesā, skaidrojot pārmaiņu nepieciešamību – mērķi, kā arī Reģistra rīcībā esošo datu aizsardzības jautājumi.

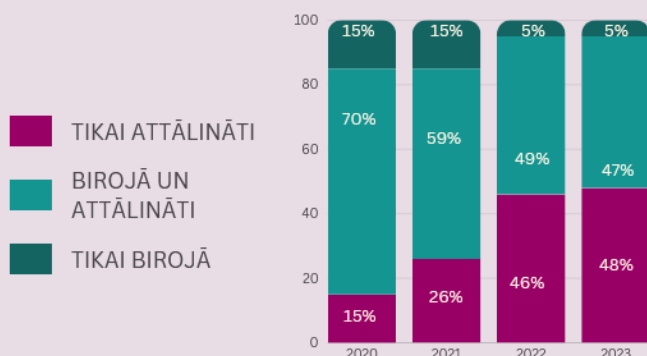
Iestādes digitālā transformācija skar organizāciju visos – pakalpojumu, procesu un nodarbināto – līmeņos, tostarp arī visos amatos notiek profesijas digitālā transformācija, arvien pieaugot darbam ar dažādiem IT risinājumiem. Viena no pirmajām nodarbināto grupām, kas to izjūta, bija klientu apkalpošanas speciālisti – klientu apkalpošanu klātienē transformējās uz attālināta atbalsta sniegšanu. Profesiju transformāciju, balstoties uz iestādes digitālo transformāciju, Reģistrs 2023. gadā skaidroja arī publiskās aktivitātēs – gan digitālās ekskursijās pēc mācību iestāžu pieprasījuma, gan [Ēnu dienas aktivitātēs](#) stāstot par jurista profesijas digitālo transformāciju.

3.1. Personāla apmierinātība ar attālināto darbu

Strādāt attālināti liela daļa nodarbināto sāka jau 2020. gadā, ņemot vērā slimības Covid-19 ierobežojumus. Sākotnēji ne visi nodarbinātie vēlējās strādāt attālināti un ne visi nodarbinātie varēja strādāt attālināti – ir noteikti pienākumi, kuru veikšanai nepieciešama klātesamība reizi vai vairākas nedēļā, atkarībā no apstākļiem, kā arī ir pienākumi, kurus nevar veikt attālināti, ņemot vērā darba specifiku (piemēram, Arhīva nodaļa, Informācijas nodaļa). Līdz ar iekšējo digitālo transformāciju un tehnoloģiju attīstību, katru gadu pieaug to nodarbināto skaits, kuri novērtē attālinātā darba iespējas. 2023. gadā ir mazliet palielinājies to nodarbināto skaits, kuri izvēlās strādāt tikai attālināti – no 46% uz 48%, un mazliet samazinājies – no 49% uz 47% – to nodarbināto skaits, kuri strādā daļēji attālināti.

Reģistrs turpina monitorēt nodarbināto apmierinātību ar attālināto darbu.

ATTĀLINĀTAIS DARBS UZŅĒMUMU REĢISTRĀ 2020-2024

2020. gadā darbinieki aptaujā atklāja, ka ir atvērti elastīgai pieejai un pārmaiņām. 2023. gadā attālinātais darbs jau ir nevis vairs "jaunais normāli", bet "vienkārši normāli". Stratēģiskā nostādne – darbinieks var strādāt attālināti, ja to vēlas, ja to ļauj amata pienākumi, ja tam piekrīt tiešais vadītājs, ņemot vērā darbinieka veiktā darba kvalitāti.

Līdz ar to šobrīd attālinātais darbs jau ir nevis vairs "jaunais normāli", bet "vienkārši normāli". Stabilizējas tendence, ka vairums – 95% – nodarbināto novērtē attālinātā darba iespējas un tās labprāt izmanto. Reģistra stratēģiskā nostādne – nodarbinātais var strādāt attālināti, ja to vēlas, ja to ļauj amata pienākumi, ja tam piekrīt tiešais vadītājs, ņemot vērā nodarbinātā veiktā darba kvalitāti.

Jau iepriekš Reģistrā darba organizācija bija orientēta uz rezultātu, ne procesu, līdz ar to attālinātais darbs turpina līdzšinējo praksi – nevis "strādāju no pusdeviņiem līdz pieciem", bet "šodien izdarīju to un to". Šādu – uz rezultātu orientētu – pieeju Reģistrs ir pārņēmis no saviem klientiem – uzņēmējiem, kā arī to liek nodrošināt dažādi likumos noteikti termiņi, piemēram, cik dienu laikā Reģistram jāpieņem lēmums attiecībā pret klientiem, kādos termiņos jāizpilda saistības pret Eiropas Savienību un Eiropas Komisiju, piemēram, IT risinājumu izbūvē, veidojot Eiropu kā vienotu telpu uzņēmējiem digitālajā vidē utt.

Iesaistīšanās pētījumā (2022) nodarbinātie apliecināja, ka vadītāji uzticas nodarbinātajiem. Pateicoties uzticēšanās kultūrai, attālināta darba nodrošināšana ilgtermiņā ir iespējama.

2023. gada pētījumā nodarbināto norādītie ieguvumi no attālinātā darba iespējas:

- lielāka elastība – nodarbinātie var strādāt no jebkuras vietas un jebkurā laikā, kas ļauj viņiem labāk līdzsvarot darbu un privāto dzīvi;
- laika un naudas ietaupīšana – nodarbinātajiem, strādājot attālināti, ir iespēja ekonomēt laiku, ko kādreiz tērēja ceļā uz un no darba;
- nodarbinātie var strādāt sev ērtā vidē, kas var palielināt produktivitāti un labsajūtu;
- nodarbinātajiem nav jātiek galā ar stresa faktoriem, kas saistīti ar darbu birojā, piemēram, troksni, pārtraukumiem un gariem braucieniem uz darbu un no darba.

Reģistra kā darba devēja ieguvumi no attālinātā darba iespējas:

- iespēja piesaistīt talantus no visas Latvijas, neaprobežojoties ar kandidātiem, kas dzīvo darba vietas tuvumā;
- paaugstināta produktivitāte: pētījumi liecina, ka attālināti strādājošie nodarbinātie var būt produktīvāki nekā birojā strādājošie nodarbinātie;

- samazinātas izmaksas uz biroja telpu nomu un citas ar apsaimniekošanu saistītās izmaksas;
- paaugstinās nodarbināto apmierinātība ar savu darba un privātās dzīves līdzsvaru.

Protams, nevar aizmirst arī par attālinātā darba trūkumiem, tādiem kā nodarbināto spējas koncentrēties (mājās esošie traucējošie faktori, kas var apgrūtināt koncentrēšanos uz darbu), var būt grūti uzturēt ciešas attiecības ar kolēģiem.

Rūpējoties par nodarbināto darba dzīves apstākļiem, strādājot attālināti, Reģistrs nodarbinātos nodrošina ar aprīkotu darba vietu – IT aprīkojumu, papildu ekrānu, dokstaciju, kā arī nepieciešamības gadījumā nodarbinātie tiek nodrošināti ar biroja krēslu.

3.2. Statistika par personālu

2023. gadā Reģistrā bija 183 amata vietas, vidējais faktiski nodarbināto skaits – 168.

Reģistrā 2023. gadā tika nodibinātas darba tiesiskās/valsts civildienesta attiecības ar 27 nodarbinātajiem un pārtrauktas tiesiskās/valsts civildienesta attiecības ar 17 nodarbinātajiem. Personāla mainība bija 10%, salīdzinot ar 13% 2022. gadā.

2023. gada 31. decembrī Reģistrā bija 100 valsts civildienesta ierēdņu amatu vietas un 83 darbinieku amatu vietas.

Amata vietu sadalījums:

- Atbalsta funkciju veicēji: 42
- Vadītāji (augstākā, vidējā un zemākā līmeņa): 35
- Politikas ieviesēji: 106

Nodarbināto sadalījums pa dzimumu grupām (no vidējā faktiski nodarbināto skaita):

- Sievietes: 87% (147)
- Vīrieši: 13% (21)

Augstākā izglītība ir 80% no visiem Reģistra nodarbinātajiem.

Lai kvalitatīvi varētu veikt Reģistram uzticētās funkcijas, Reģistra viens no svarīgiem personāla vadības procesiem ir nodrošināt nodarbināto kvalifikācijas celšanu un uzturēšanu. 2023. gadā nodarbinātie piedalījās vairākos apmācībuursos, piemēram, kā “Interesu konflikts”, “Sankciju riska efektīva pārvaldīšana publiskajā sektorā”, “E-adrese un e-dokumenti”, “Publiskais iepirkums”, “Efektīvs vadītājs - Vizuālā plānošana”, kā arī apmācībās par dokumentu arhivēšanu, personas datu aizsardzību, darba vides risku noteikšanu attālinātai darba vietai un ar risku noteikšanu saistītās problēmsituācijās. Reģistra nodarbinātie arī izmantoja iespējas noklausīties bezmaksas vebinārus un bezmaksas apmācības, ko rīkoja gan Valsts administrācijas skola, gan citas organizācijas. Lai nodrošinātu nodarbināto kvalifikācijas celšanu un uzturēšanu, Reģistrā regulāri tika veiktas arī iekšējās mācības.

3.3. Nodarbināto sadalījums pa vecuma grupām

Mēs dzīvojam laikā, kad darba tirgū ir sastapušās vairākas paaudzes, par kuru atšķirībām daudz tiek runāts Rietumu pasaulē. Katrai no tām ir sava unikālā pieredze, vērtības, prioritātes un mērķi, katru raksturo citāda uzvedība, un darba devējiem ar to jāērēķinās.

Veterāni (1922 – 1945) tiek saukti par “klusu” paaudzi. Auguši laikā, kad bija pieņemts bērnus “redzēt, bet nedzirdēt”. Piedzīvojuši Otrā pasaules kara šausmas, deportācijas un tuvinieku zaudēšanu, resursu un pārtikas trūkumu.

“Baby boomers” (1946 – 1964) jeb “bēbīšu buma” pēc Otrā pasaules kara paaudze dzīvo ar devīzi “Dzīvot, lai strādātu”. Pieticīga darbholiķu paaudze, kuras lielākais kapitāls darba tirgū ir uzkrātā darba un sociālā pieredze un lojalitāte darba devējam. Šīs paaudzes nodarbinātie nereti visu mūžu nostrādājuši vienā darba vietā, ir orientēti uz komandu un sadarbību.

X paaudze (1965 – 1979) dzīvo ar devīzi “Strādāt, lai dzīvotu”. Ir neatkarīgi un individuālisti, mazu nozīmi piešķir statusam. Orientēti uz rezultātu, meklē iespējas attīstīt savas zināšanas un prasmes, nodrošināt sevi materiāli. Pirmā paaudze, kas apguvusi informātiku un datorus, un labprāt mācās visu mūžu. Strādīgi un, ja jūtas novērtēti – lojāli.

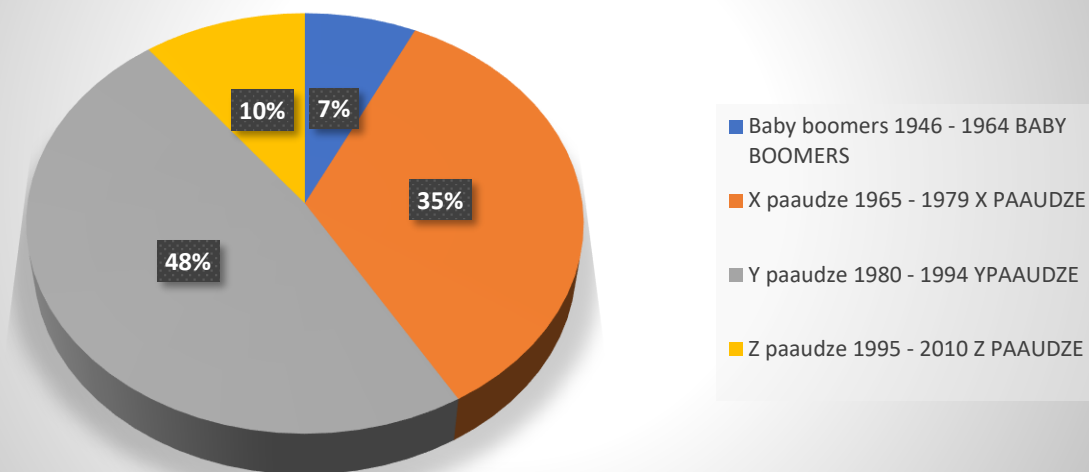
Y paaudze (1980 – 1994) dzīvo ar devīzi “Balanss starp darbu un dzīvi”. Šī paaudze tiek saukta arī par “mileniāļiem” (*millennials*) un “dzīves baudītājiem”. Interneta buma paaudze, kas piedzīvojusi globalizācijas un tehnoloģiju ienākšanu visās dzīves jomās. Enerģiski, mērķtiecīgi, visu grib ātri un uzreiz. Vēlas strādāt interesantu darbu, kurā jūtama atgriezeniskā saite. Optimistu paaudze. Nerespektē hierarhiju – strādā nevis priekšniekam, bet kopā ar viņu. Visnelojālākie nodarbinātie: ja jutīsies nenovērtēti, ātri un bez sentimenta pārtrauks darba attiecības, lai dotos tālāk.

Z paaudze (1995 – 2010) dzīvo ar devīzi “Te – darbs, tur – dzīve”. Šī paaudze tiek saukta arī par YouTube paaudzi un “digitālajiem iezemiešiem” (*digital natives*). Dzīve ir saplūdusi ar mūsdienu tehnoloģijām, viņu ikdiena – internets, sociālie tīkli, viedierīces. Apzinās tehnoloģiju un robotizācijas ienākšanu darba vidē, nepieciešamību visu mūžu izglītoties un ik pa laikam mainīt profesiju. Tiek strikti nošķirt darbu no privātās dzīves, un pašīstenošanos meklē interešu jomās ārpus darba.

Reģistra nodarbināto sadalījums pa paaudzēm 2023. gadā:

Veterāni	1922 - 1945 VETERĀNI	0
Baby boomers	1946 - 1964 BABY BOOMERS	13
X paaudze	1965 - 1979 X PAAUDZE	63
Y paaudze	1980 - 1994 YPAAUDZE	88
Z paaudze	1995 - 2010 Z PAAUDZE	19
Alfa paaudze	2011 - ALFA PAAUDZE	0

Reģistra nodarbināto sadalījums pēc paaudzēm 2023.gadā

3.4. Reģistrā nodarbinātā profils 2023. gadā

Apkopojot iepriekš rakstīto, Reģistrā 2023.gadā nodarbinātā profils ir šāds:

Vairums Reģistra nodarbināto nāk no X un Y paaudzēm. Reģistrā nodarbinātais ir enerģisks un mērķtiecīgs, kvalificēts un motivēts profesionālis, kas ir iesaistīts iestādes misijas un mērķu sasniegšanā. Šis darbinieks pārstāv dažādas profesionālās un izglītības jomas. Ir iegūta viena vai vairākas augstākās izglītības, jo Reģistrā darbojas gan kā atbalsta funkciju veicējs, gan kā vadītājs, gan arī kā politikas ieviesējs.

Attiecībā uz darbam nozīmīgākajām īpašībām - nodarbinātais ir elastīgs un pielāgojas digitālajai darba videi, kas ietver arī attālināto darbu. Nodarbinātais vērtē iespējas strādāt attālināti un uzskata, ka tas sniedz lielāku elastību un līdzsvaru starp darbu un privāto dzīvi. Turklāt, nodarbinātais spēj koncentrēties uz darbu, neskatoties uz traucējošiem faktoriem, kas var rasties darba vides maiņas dēļ. Reģistrā nodarbinātais novērtē arī iespējas darba izaugsmes un profesionālās attīstības jomā, aktīvi piedaloties apmācībās unursos, kas nodrošina nepieciešamās zināšanas un prasmes darba pienākumu veikšanai. Darbinieks ir ieguldījis pūles, lai paaugstinātu savu kvalifikāciju, kā arī ir gatavs turpināt mācīties, lai sekmētu gan savu personīgo, gan profesionālo izaugsmi.

Nodarbinātais ir apmierināts ar savu darbu un uzskata, ka tiek novērtēts un atbalstīts savos centienos. Viņš aktīvi iesaistās iestādes dzīvē un veicina labas attiecības un komunikāciju ar kolēģiem un vadību.

Nodarbinātais ir svarīgs iestādes digitālās transformācijas procesā, piedaloties jaunu tehnoloģiju un darba procesu ieviešanā, kā arī veicot savus pienākumus uzmanīgi un atbildīgi.

4. Komunikācija ar sabiedrību

4.1. Stratēģiskā komunikācija

2023. gadā Reģistrs turpināja ieviest [2022. gadā uzsākto vienoto pieeju](#) – stratēģisku komunikāciju, kas ļauj centrā izvirzīt iestādes stratēģisko mērķu sasniegšanu, sapludinot agrākos šķēršļus starp iekšējo un ārējo komunikāciju, verbālo (vārdi) un neverbālo (rīcība) komunikāciju, vadības un tehnisko komunikāciju.

Tika turpināta prakse: jaunums, kas saistīts ar izmaiņām, piemēram, jauns risinājums vai pakalpojums klientiem, vispirms tiek nokomunicēts iekšēji, un tikai pēc tam, kad nodarbinātajiem ir skaidra informācija klientu konsultācijām, jauno informāciju izziņo ārējos kanālos, piemēram, tīmekļvietnē, sociālajos tīklos u.tml.

Sadarbība starp struktūrvienībām, tostarp operatīva informācijas apmaiņa par klientu sniegto atgriezenisko saiti un reaģēšana uz to, ļāva īstenot skaidru un veiksmīgu klientu komunikāciju, ieviešot jauno [pakalpojumu portālu](#) un secīgi pēc tam ar reģistrācijas e-pakalpojumu grozu pilnībā pārejot no vietnes [latvija.gov.lv](#) uz Reģistra pakalpojumu portālu. 80% klientu atsauksmēs jauno [portālu vērtē kā labu](#), tostarp 65% – kā ļoti labu, piešķirot piecu zvaigžņu vērtējumu.

Ārējā komunikācijā, atbilstoši iestādes stratēģiskajiem mērķiem, akcents tika likts uz divām komunikācijām līnijām – transformācija no papīra iestādes uz e-iestādi un transformācija no nacionāla līmeņa iestādes uz starptautisku iestādi – tādā veidā stiprinot gan iestādes transformāciju, gan klientu izpratni par to.

Ārējie notikumi – likumā “Par Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistru” tika nostiprinātas Reģistra funkcijas sankciju jomā, tostarp pienākums nodrošināt sankciju subjektu [datu analīzi](#) un publisku pieejamību Reģistra vestajos reģistros, un secīgas nodarbināto rekrutēšanas aktivitātes ļāva publiskā telpā stiprināt Reģistra [lomas mainu](#), kas sākās 2022. gadā.

4.2. Starptautiskā komunikācija

Arī 2023. gadā Reģistrs turpināja starptautiski dalīties pieredzē par patieso labuma guvēju datu ievākšanu un pieejamības nodrošināšanu. Resp., 2023. gadā Eiropā turpinājās ekspertu diskusijas, kā pēc Eiropas Savienības tiesas sprieduma – EST 22.11.2022. [spriedumā](#) atzina, ka Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas (jeb AML) 5. direktīvas norma par patieso labuma guvēju datu vispārpieejamu piekļuvi nav spēkā, - virzīties tālāk, nodrošinot balansu starp īpašnieku datu privātumu un uzņēmumu caurspīdīgumu. Ņemot vērā, ka Reģistrā dati par faktiskajiem īpašniekiem arī pēc EST sprieduma palika atvērti, Reģistra pieredze interesēja citu valstu [iestādes](#) un [organizācijas](#) gan Eiropā, gan citviet pasaulē, tostarp ne tikai par datu pieejamību, bet arī par datu reģistrāciju par patieso labuma guvēju [kontroles kādēm](#), par patieso labuma guvēju caurspīdīgumu [demokrātijas](#) stiprināšanā u.tml.

2023. gadā arvien vairāk pieauga arī interese un izpratne par patieso labuma guvēju datu pieejamības nozīmi naudas atmazgāšanas novēršanas jomā, sankciju ieviešanā u.tml. Datu pieejamības kontekstā Reģistrs piedalījās starptautiskajā [finanšu ekspertu konferencē](#) “No pelēkā uz zaļo” (From grey to green), starptautiskajā [naudas atmazgāšanas novēršanas ekspertu](#) konferencē “Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas apkarošanas nākotne: kā veidot noturību mainīgajā finanšu noziegumu vidē” (Future of AML:

Building Resilience in the Evolving Financial Crime Environment), starptautiskās darba grupās saistībā ar [sankciju ieviešanu](#), kā arī Eiropas Biznesa reģistru asociācijas (EBRA) sanāsmēs, lemjot par asociācijas jauno stratēģiju 2024 – 2028, kontekstā ar [reģistru iestāžu lomas mainu Eiropā un pasaulē](#).

Savukārt ar publikāciju “Tiesiskā palāvība uz patieso labuma guvēju reģistru informāciju” specializētā žurnāla “Jurista Vārds” grāmatžurnālā "Noziedzīgi iegūtas mantas legalizācijas novēršana: normatīvās un praktiskās aktualitātes" Reģistrs [aizsāka diskusiju Latvijā par patieso labuma guvēju reģistrācijas starptautisko problemātiku](#), skaidrojot, kāpēc Reģistrs nepaļaujas uz citas valsts reģistrā reģistrēto informāciju par patieso labuma guvēju, bet gan izvērtē iesniegto informāciju un dokumentus patstāvīgi.

Par Reģistra ieguldījumu tieslietu nozarē, tostarp starpvalstu attiecību veidošanā, galvenais valsts notārs 2023. gada maijā saņēma [apbalvojumu](#) – tieslietu sistēmas Goda zīmi.

4.3. Klientu komunikācija

Galvenais 2023. gada notikums klientu komunikācijā bija reģistrācijas e-pakalpojumu pāreja no portāla [latvija.gov.lv](#) uz [Reģistra pakalpojumu portālu](#). Kontekstam – reģistrācijas pieteikumus e-pakalpojumā 2023. gadā iesniedza 59% klientu, otra lielākā klientu grupa – 32% – reģistrācijas pieteikumu iesniegšanai izmantoja e-pastu, jo šiem pakalpojumiem vēl e-pakalpojums nav izbūvēts, savukārt papīrā Reģistrs saņēma tikai 9% reģistrācijas pieteikumu.

Pakalpojumu portālu beta versijā Reģistrs klientiem lietošanā nodeva 2022. gada oktobrī. Tajā bija iespējams iesniegt pieteikumus tiem e-pakalpojumiem, kas vēsturiski atradās e-pakalpojumā EP119 “Reģistrācija Uzņēmumu reģistra vestajos reģistros” vietnē [latvija.gov.lv](#). Paralēli Reģistrs turpināja jauno pakalpojumu portālu pilnveidot. Jaunais portāls beta versijā bija pirmais klientiem redzamais solis iestādes digitālajā transformācijā, kas nozīmē pārmaiņas visos – pakalpojumu, procesu, darbinieku – līmeņos vairāku gadu garumā.

2023. gada jūnija sākumā Reģistrs informēja klientus, ka e-pakalpojumi abās vietnēs būs pieejami līdz mēneša beigām un attiecīgi no jūlija – tikai Reģistra pakalpojumu portālā. Klientu informēšanai tika izmantoti visi Reģistra ārējās komunikācijas kanāli – informācija tika izziņota Reģistra [tīmekļvietnē](#), sociālo tīklu [X \(Twitter\)](#) un [Facebook](#) profilos, e-pastos tiem klientiem, kuri pieteikušies jaunumu saņemšanai, kā arī paziņojumu veidā – visās saistītajās interneta vietnēs.

Pakalpojumu portālā, iesniedzot pieteikumu un dokumentus, klienti tika aicināti novērtēt e-pakalpojuma kvalitāti un ziņot par kļūdām. Reģistrs, izvērtējot klientu sniegto atgriezenisko saiti, pilnveidoja saturu klientu atbalstam pašapkalpošanās kanālos, tas ir, pakalpojumu aprakstos Reģistra oficiālajā tīmekļvietnē un pakalpojumu portālā, novērsa tehniskās kļūdas, iespēju robežās uzlaboja lietojamību, kā arī skaidroja pakalpojumu portāla jauninājumus – dokumentu parakstīšanu un apmaksu tiešsaistē, tostarp iespēju parakstīšanas un maksāšanas saiti nosūtīt citai personai.

Līdzās klientu atbalstam pašapkalpošanās kanālos klientu komunikācijā tika izmantoti arī tiešie klientu atbalsta kanāli – telefoniskās konsultācijas, tostarp kopā ar klientu virtuāli izejot pa pakalpojuma soļiem, konsultācijas e-pastos. Juristu birojiem, kas palīdz sagatavot klientiem dokumentus iesniegšanai Reģistrā, tika organizēts vebinārs, orientējoties uz niansēm, kas svarīgas, ja dokumentus klienta vārdā iesniegšanai pakalpojumu portālā gatavo, kā arī iesniedz un apmaksā trešā persona.

Sākot veidot portālu, tika ņemtas vērā klientu aptaujas⁵. Tās vairāku gadu garumā atklāja, ka organizācijas un indivīdi, kas citu personu vietā veic reģistrāciju Reģistrā, veido ap 10-15% no visiem klientiem. Aptuveni 5-10% ir brīvprātīgie palīgi – radi, draugi u.tml., piemēram, dēls, kurš palīdz tēvam, grāmatvedis, kurš palīdz kaimiņam u.tml. Savukārt lielākā daļa – ap 80% – klientu ir gala lietotāji jeb klienti, kas Reģistra pakalpojumus lieto pašu vajadzībām – mazie uzņēmēji, nevalstisko organizāciju aktīvisti u.tml. Tāpēc savulaik tika pieņemts lēmums pakalpojumu veidot primāri tiem aptuveni 80% klientu, kas paši gatavo un iesniedz reģistrācijas dokumentus – lai cilvēks bez īpašām juridiskām zināšanām varētu pats sagatavot dokumentus un digitālā veidā ērti tos iesniegt valsts iestādei. Savukārt, domājot par ārpakalpojumu sniedzējiem, kas Reģistrā iesniedz dokumentus citu personu vārdā, tika izveidota iespēja nosūtīt parakstīšanas un maksāšanas saiti trešajai personai.

Ieviešot pakalpojumu portālu, Reģistrs regulāri publiski ziņoja par klientu vērtējumu – sākotnēji [par katru mēneša rezultātiem](#), gada beigās – [kopsavilkumu](#). 80% klientu atsauksmēs jauno [portālu vērtē kā labu](#), tostarp 65% – kā ļoti labu, piešķirot piecu zvaigžņu vērtējumu.

Tādējādi, līdz ar jauno pakalpojumu portālu, iestādes digitālā transformācija 2023. gadā ienāca arī Reģistra klientu komunikācijas kanālos, plašākas izmaiņas solot turpmākajos gados. Tas ir, agrāk, pirms Reģistra pakalpojumu portāla [registr.ur.gov.lv](#) izveides, iestādes oficiālā tīmekļvietne [ur.gov.lv](#) bija galvenais informatīvais kanāls, jo tajā pieejami pakalpojumu apraksti 'pa soļiem', kā arī strādāja virtuālais asistents UNA (uzņēmēju nākotnes atbalsts), kas gan sniedza konsultācijas, gan palīdzēja nepieciešamo informāciju vietnē ātri atrast. Tādējādi klienti, ierakstot meklētājprogrammā pakalpojuma atslēgas vārdus, varēja nonākt Reģistra tīmekļvietnē un uzzināt nepieciešamo informāciju pakalpojuma saņemšanai.

2023. gadā, noslēdzoties pārejai no agrākā reģistrācijas e-pakalpojuma vietnē [latvija.gov.lv](#) uz reģistrācijas pakalpojumu jaunajā Reģistra pakalpojumu portālā [registr.ur.gov.lv](#), ir uzsācies cits, jauns pārejas process: abas vietnes – oficiālā tīmekļvietne un pakalpojumu portāls – šobrīd darbojas paralēli, bet plānots, ka nākotnē klientu atbalsts tiks nodrošināts pakalpojumu portālā, savukārt iestādes oficiālajā tīmekļvietnē būs pieejama vizītkartes informācija par iestādi un par pakalpojumiem – tikai pamatinformācija.

Uzsāktās pārmaiņas skāra arī UNA darbību. 2023. gada vasarā UNA tika izņemta no Reģistra tīmekļvietnes – ņemot vērā klientu konsultantu noslodzi konsultācijās par grozījumiem Komerclikumā (izmaiņas reorganizācijā, akciju sabiedrību reforma, ierakstu izsludināšana), kas stājās spēkā 01.06.2023. un 01.07.2023., un klientu atbalstu jaunajā pakalpojumu portālā, klientu konsultanti – UNA treneri tika novirzīti tradicionālajai klientu konsultēšanai pa telefonu. Savukārt UNA uz pakalpojumu portālu 2023. gadā vēl netika pārcelta: lai gan 2022. gadā tika plānots, ka 2023. gadā UNA tiks pārcelta no darba iestādes oficiālajā tīmekļvietnē uz darbu pakalpojumu portālā, digitālās transformācijas procesā tika secināts, ka nepieciešamais mākslīgā intelekta atbalsts pakalpojuma vietnē un satura vietnē ir atšķirīgs, kā rezultātā nepieciešama arī UNA kā Latvijas pirmā virtuālā asistenta valsts pārvaldē – kontrolēta mākslīgā intelekta pakalpojums Reģistra klientiem un darbiniekiem – pārskatīšana klientu atbalstam pakalpojumu portālā.

Neraugoties uz uzsāktajām pārmaiņām klientu atbalsta jomā, Reģistra tīmekļvietne joprojām ir galvenais kanāls klientu informēšanai par Reģistra jaunumiem. Vietnē ievietotie jaunumi tiek arī automatizēti nosūtīti pastāvīgajiem klientiem, tas ir, tiem, kuri pieteikušies jaunumu saņemšanai, uz e-pastiem. Ja klientam nepieciešama papildu konsultācija, tīmekļvietnē ir pieejami e-pasta adrese un tālrunis.

Jaunumus un klientiem derīgu praktisko informāciju Reģistrs regulāri publicē arī savos profilos sociālajos tīklos Facebook un X (Twitter), iespēju robežās arī cenšoties atbildēt uz klientu jautājumiem sociālo tīklu

⁵ Klientu aptauja. Uzņēmumu reģistrs: 10.09.2017.-20.10.2017., 01.03.2019.-31.03.2019.

vidē. Redakcionālo mediju palīdzību klientu komunikācijā Reģistrs izmanto būtisku un faktiski visu sabiedrību skarošu jaunumu gadījumos. Savukārt tiešā komunikācija ar klientu grupām notiek pēc nepieciešamības – reizēm pēc Reģistra iniciatīvas, reizēm pēc klientu iniciatīvas.

Otrs būtisks notikums valstī, kas skar Reģistra klientus, bija 2023. gadā uzsāktā akciju sabiedrību reforma: akciju sabiedrībām informācija par īpašniekiem (akcionāriem) jāatklāj viena gada laikā, tas ir, līdz 2024. gada 30.jūnijam. Reformas mērķis ir nodrošināt akciju sabiedrību caurspīdīgumu un drošu uzņēmējdarbības vidi, radot pieeju informācijai par akciju sabiedrību īpašniekiem.

Lai gan akciju sabiedrību reforma ir valstiski nozīmīgs notikums - akciju sabiedrības ir vienīgā uzņēmējdarbības forma, kam līdz šim nebija jāsniedz ziņas Reģistram par īpašniekiem (akcionāriem) – tā skar nelielu klientu daļu: 2023. gadā Reģistrā bija reģistrētas 916 akciju sabiedrības. Par reformas sākšanos Reģistrs klientus informēja gan savos kanālos – Reģistra [tīmekļvietnē](#), e-pastos tiem klientiem, kuri pieteikušies jaunumu saņemšanai, sociālo tīklu [X](#) (Twitter) un [Facebook](#) kontos, gan redakcionālajos medijos – [zinu](#) un [skaidrojošu rakstu](#) veidā.

Klientu komunikācijā Reģistrs arī 2023. gadā turpināja stiprināt savus tiešos klientu komunikācijas un atbalsta kanālus, tas ir, pilnveidoja saturu pakalpojumu aprakstos iestādes tīmekļvietnē, pilnveidoja attālināto atbalstu e-pakalpojumos, strādāja pie kvalitātes uzlabošanas pa telefonu un e-pastā sniegtajās konsultācijās, kā arī par aktualitātēm informēja iestādes sociālo tīklu profilos un nosūtot jaunumus uz e-pastu pastāvīgajiem klientiem, kas pieteikušies jaunumu saņemšanai.

Ņemot vērā ‘konsultē vispirms’ principu un Reģistra moto “datus uzraugām, klientus konsultējam”, Reģistrs 2023. gadā turpināja skaidrot klientu mērķauditorijām uzņēmumu un biedrību reģistrēšanas praktiskos aspektus, piedaloties citu valsts pārvaldes iestāžu un uzņēmēju organizāciju organizētajos komunikācijas pasākumos jaunajiem uzņēmējiem un/vai biedrību dibinātājiem. Piemēram, Reģistrs atsaucās Liepājas pašvaldības aicinājumam skaidrot [biedrību dibināšanas](#) un reģistrēšanas Reģistrā nosacījumus nevalstiskā sektora aktīvistiem, Preiļu novada pašvaldības aicinājumam skaidrot [biedrību likvidācijas](#) aspektus novada biedrībām u.tml.

Lai lielākās klientu grupas informētu par Reģistra paveiktajiem darbiem stratēģisko mērķu izpildē, tika organizēta [Konsultatīvās padomes sēde](#). Reģistra Konsultatīvā padome ir konsultatīva sabiedrības līdzdalības forma valsts pārvaldē, kuras mērķis ir sekmēt Reģistra funkciju attīstību un sniegt teorētisku atbalstu iestādei tiesību piemērošanas jautājumos. Lai nodrošinātu atklātu un sabiedrībai pieejamu valsts pārvaldi, padomes sastāvā darbojas sabiedrības interešu pārstāvji - organizācijas, sabiedrībā atzīti eksperti un savas nozares speciālisti.

4.4. Darba devēja tēls

Iestādes zīmols kā darba devējs jeb iestādes zīmols nodarbināto acīm ir salīdzinoši jauna līnija iestāžu/organizāciju korporatīvajā zīmolā. Jaunā tendence saistīta ar to, ka visā pasaulē pēdējos gados aktuāla tēma kļūst nodarbināto piesaiste, kas savukārt nozīmē to, ka iestādes nodarbinātie ir gatavi iesaistīties darba devēja komunikācijas aktivitātēs, tostarp jaunu nodarbināto piesaistes kampaņās, lai kopīgi – sapludinot iestādes vērtības un nodarbinātā individuālo dzīves stilu – veidotu iestādes kā darba devēja tēlu un caur vērtību prizmu kopīgi uzrunātu potenciālos nodarbinātos.

2023. gadā Reģistrs turpināja spert soļus šajā virzienā, sociālajos tīklos atklājot arī nodarbināto neformālos pasākumus, piemēram, [brīvdienu pārgājienu](#), nodarbināto vaļaspriekus, piemēram, [dalību Dziesmu un deju svētkos](#), lai caur neformālu pieeju atklātu iekšējo kultūru jaunu nodarbināto piesaistei.

Daļa nodarbināto arī aktīvi iesaistās Reģistra sociālo tīklu komunikācijā, tīkšķojot un daloties ar Reģistra ierakstiem sociālajos tīklos. Iesaistīšanās ir brīvprātīga nodarbināto izvēle, un brīvprātības principu nav plānots mainīt, ņemot vērā, ka Reģistrs stratēģijā kā mērķi ir definējis iesaistītus darbiniekus un kā darba devējs respektē nodarbinātā privātumu.

4.5. Iesaiste valsts pārvaldes īstenotajos projektos

Reģistrs citas valsts pārvaldes iestādes Latvijā un Eiropā ir definējis kā [sadarbības partnerus](#) politikas veidošanā un ieviešanā, tādēļ arī komunikācijā ar sabiedrību sadarbība ir būtiska. Kopīgas komunikācijas aktivitātes visbiežāk ir saistītas ar kādiem jauninājumiem valsts pārvaldē, kuros Reģistrs ir tieši vai netieši iesaistīts, kā arī ar valsts pārvaldes – kā kopīgas sistēmas – realizēto procesu skaidrošanu.

Reģistrs 2023. gadā turpināja aktīvi iesaistīties dažādos valsts pārvaldes īstenotajos projektos. Iesaistījāties ikgadējās [Ēnu dienas](#) aktivitātēs – iepazīstinājām jauniešus ar jurista profesijas digitālo transformāciju, ņemot vērā mūsdienu tehnoloģiju straujo progresu un to viestās pārmaiņas arī jurista ikdienas darbā; nodrošinājām [digitālās ekskursijas](#) – ne tikai praktiskus piemērus par klientu apkalpošanas speciālista profesijas transformāciju, bet arī, kas jāzina topošajiem grāmatvežiem par patiesajiem labuma guvējiem, ņemot vērā, ka grāmatvežiem jāveic klientu izpēti. Vēlot veiksmes, [vērtējām jauniešu mācību uzņēmumu veikumu](#) izglītības organizācijas “Junior Achievement Latvia” organizētajā pasākumā.

Iesaistījāties [Eiropas Mobilitātes nedēļā](#), ņemot vērā, ka Reģistrā mobilitātes jēdzienu iemiesojam dzīvē caur digitālo transformāciju - digitāli pakalpojumi, attālinātais darbs, atbilstoši iestādes stratēģijai 2022-2026, un nodarbinātie mobilitātes iespējas labprāt izmanto.

[Digitālajā nedēļā 2023](#) iesaistījāties, skaidrojot savu digitālo transformāciju un digitālos pakalpojumus attālinātā formātā.

Ņemot vērā, ka līdzās datu pieejamībai un datu caurspīdīgumam kā trešais pīlārs Reģistrā nostājas arī datu drošība, iesaistījāties arī [Kibernakts 2023](#).

Ņemot vērā Reģistra datu un to pieejamības lomu dažādos sociālekonomiskajos procesos, darbojāties [Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja Sabiedriski konsultatīvajā padomē](#), sadarbojāties ar Tieslietu ministriju un Valsts kanceleju pie topošā [interesu pārstāvības reģistra jeb t.s. lobiju reģistra](#) risinājumiem u.c.

4.6. Mediju komunikācija

Arī 2023. gadā medijiem bija būtiska loma Reģistra komunikācijā ar sabiedrību. Reģistrs jaunumus skaidroja [viedoklrakstos](#), [preses relizēs](#), sniedza [intervijas medijiem](#) un gatavoja atbildes uz žurnālistu jautājumiem.

Reģistrs mediju komunikāciju turpināja attīstīt divos virzienos – specifiskas, šauram klientu (juristu), lokam svarīgas ziņas publicējot/skaidrojot iestādes tīmekļvietnē, sociālajos tīklos un nosūtot pastāvīgajiem klientiem e-pastā, savukārt tādu ziņu/jaunumu, kas ietver lielas sabiedrības daļas iesaistes potenciālu, skaidrojot redakcionālajos medijos.

2023. gadā Reģistrs turpināja saņemt specializēto mediju pieprasījumu pēc viedokļrakstiem – juridiskiem [skaidrojumiem](#).

Savukārt ar publikāciju “Tiesiskā palāvība uz patieso labuma guvēju reģistru informāciju” specializētā žurnāla “Jurista Vārds” grāmatžurnālā "Noziedzīgi iegūtas mantas legalizācijas novēršana: normatīvās un praktiskās aktualitātes" Reģistrs [aizsāka juridisku diskusiju par patieso labuma guvēju starptautisko problemātiku](#), skaidrojot, kāpēc Reģistrs nepaļaujas uz citas valsts reģistrā reģistrēto informāciju par patieso labuma guvēju, bet gan izvērtē iesniegto informāciju un dokumentus patstāvīgi.

Tika attīstīts saturs sociālajos tīklos, kā rezultātā 2023. gada beigās sociālajā tīklā Facebook bija 3034 sekotāju un X (Twitter) – 4075.